ल. पु. जि. प्र. का. द. नं. १५०/०५३/५४
म. क्षे. हु. नि. द. नं. २५/०६६/०६७
(नवीकरण असार २६-०६९/७०)

तान्छोप्पा मासिक
TANCHHOPPA MONTHLY
Post Box No. 4548
Kathmandu, Nepal

तान्छोप्पा मासिक

TANCHHOPPA MONTHLY

पहिचानसहितको सङ्घीयता, सङ्घीयतासहितको संविधान भन्ने मुद्दा संविधानसभा पुनस्थापना भए पनि वा नयाँ निर्वाचन भएपनि त्यहि मुद्दा लिएर हामी सबै सकृय हुनुपर्दछ

चतुरभक्त राई
अध्यक्ष
किरात राई यायोक्खा

तान्छोप्पा मासिक, वर्ष १७, अङ्क ९, वि. सं. २०६९, असोज ■ Sep/Oct 2012 पेज १

किरात याक्थुङ चुम्लुङको २४औं स्थापना दिवसको अवसरमा प्रमुख अतिथि संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशीबाट रत्नशोभा-शुभलक्ष्मी मुन्धुम पुरस्कार को सम्मानपत्र ग्रहण गर्नुहुँदै कुलपति बैरागी काइँला ।

तस्विरः चुम्लुङ

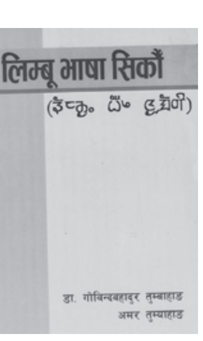

नयाँ दल खोल्न किन जरुरी भएको छ ?

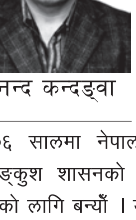

■ नन्द कन्दङ्वा

दल रहरले खोलिन्न । दल मुलुकको आवश्यकता र परिवर्तनका लागि बनाइन्छ । नेपाली काङ्ग्रेस राणाहरूको पारिवारिक शासनको विरूद्धमा प्रजातन्त्रको राजनीतिक अभियान गर्न खोलियो भने २००६ सालमा नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी राणाहरूको निरङ्कुश शासनको अन्त्य गर्न र सर्वहारा वर्गको रक्षाको लागि बन्यौं । यी दलहरूको गठन त्यस बेलाको मुलुकको आवश्यकता र जनताको परिवर्तनको चाहनाअनुसार भएका थिए । समय समयमा विभिन्न दलहरु पनि कुनै न कुनै राजनीतिको पाटोलाई पूरा गर्न खोलिएका छन । नेपाली जनताले परिवर्तन चाहिरहेको कुरा २०३६ सालको परिवर्तनको लागि भएको आन्दोलन, २०४६ सालको देशव्यापी आन्दोलन, माओवादीको १० वर्षे जनयुद्ध, २०६२/६३ को राष्ट्रिय जनआन्दोलन, त्यसपछिका सङ्घीयताको लागि आदिवासी जनजाति र मधेसी जनताले गरेको आन्दोलन सफल हुनुले स्पष्ट देखाइरहेको छ । यी आन्दोलनहरूले मूलरूपमा आन्दोलनलाई नेतृत्व गर्ने प्रमुख दलहरूलाई दिएको म्यान्डेट अनुसार काम त गरेनन् नै उल्टै दलीय, व्यक्ति तथा समूह विशेषको स्वार्थ सिद्धिका लागि देशलाई बर्बादीतिर डोर्‍याए । यसैले अहिले नेपाली जनता मुलुकमा रहेको समस्याको निकासको लागि वैकल्पिक राजनीतिक शक्तिको खोजीमा रहेका देखिन्छन् ।

बुँदागतरूपमा भन्नु पर्दा नयाँ दल ५ वटा कारणले खोल्न आवश्यक भएको देखिन्छ । ती ५ वटा कारणहरु हुन्

1. **जातीय र वर्गीय समस्यालाई समाधान गर्ने विचार र सिद्धान्तको अभावको परिपूर्ति**
2. **सङ्घीयतामा प्रतिबद्ध दलको आवश्यकता**
3. **जनतासँग प्रतिबद्ध र उत्तरदायी दलको आवश्यकता**
4. **लोकतान्त्रिक प्रकृयाको अवलम्बन गर्ने दलको आवश्यकता**
5. **मुलुकलाई निकास**

मुलुकले खोजेको र नेपाली जनताले चाहेको भनेको जातीय सवालहरूलाई समाधान गर्दै वर्गीय र शासन प्रशासन, सेवा तथा स्रोतको केन्द्रिकृत र एकात्मक ढाँचाबाट सिर्जित समस्यालाई सम्बोधन गर्ने दल आवश्यक भएकोलाई पूर्ति गर्न प्रस्तावित सामाजिक लोकतान्त्रिक बहुल राष्ट्रिय पार्टी/सङ्घीय समाजवादी लोकतान्त्रिक पार्टी वैकल्पिक राष्ट्रिय राजनैनिक दलको रूपमा आइरहेको छ । यसैले यस प्रस्तावित दलले सङ्घीय समाजवादी बहुल राष्ट्रवादी विचारलाई मार्गदर्शक सिद्धान्तको रूपमा लिएको छ । यस विचारमा ३ तत्वहरु छन् १. सङ्घीयता, २. लोकतान्त्रिक समाजवाद र ३. बहुल राष्ट्रवाद/ बहुल–राष्ट्रियवाद । सङ्घीयताले शासन तथा प्रशासन, सेवा र स्रोतको केन्द्रिकरण र एकात्मकताको समस्यालाई सम्बोधन गर्न पथ प्रदर्शन गर्ने, लोकतान्त्रिक समाजवादले लोकतान्त्रिक विधिद्वारा वर्गीय समस्याको हल गर्न डोर्‍याउने र बहुल राष्ट्रवादले पहिचान, विविधता र भिन्न भिन्न खाले राष्ट्र या जातिको सवाललाई समाधान गर्ने बाटो अवलम्बन गर्दछ ।

१. जातीय र वर्गीय समस्यालाई समाधान गर्ने विचार र सिद्धान्तको खडेरीको परिपूर्ति (प्रमुख दलहरूमा मुलुकमा रहेको वर्गीय र जातीय समस्यालाई समाधान गर्ने विचार र सिद्धान्तको अभाव): हालसम्म प्रमुख दलकारूपमा रहेका दलहरूले बोकेको विचार तथा सिद्धान्तले हाम्रो देशको जातीय मुद्दा र वर्गीय मुद्दालाई एकैसाथ समाधान गर्न सक्दैन र मुलुकलाई निकास दिन पनि सक्दैन । जनताले विश्वास गरेका प्रमुख दलहरु खास गरि काङ्ग्रेस र एमालेहरु उनीहरूले लिएको विचार र सिद्धान्तबाट देशमा रहेको जातीय र वर्गीय समस्या समाधान हुन सक्दैन भन्ने कुरा उनीहरूले संविधान सभाबाट संविधान निर्माण गर्ने क्रममा पहिचानको आधारमा सङ्घीय राज्य निर्माण नगर्न खेलेको भूमिकाबाट स्पष्ट भएको छ भने माओवादी मौकावादी तथा अवसरवादी विचारबाट निर्देशित भएको छ । उनीहरूले लिएको विचार तथा सिद्धान्त समानता र न्यायको लागि काम गर्दै न्याय र समानतामा आधारित समाज निर्माण गर्ने हो । यसको उपर्युक्त बाटो भनेको राज्यको सङ्घीय संरचनाको निर्माणको बाटो हो । संविधान सभामा उनीहरूले खेलेको भूमिका र गतिविधिहरूबाट के कुरा स्पष्ट भएको छ भने असमानता, विभेद र अन्यायमा बाँचिरहेका जनसमूहहरूलाई पहिचान सहितको राज्यको सङ्घीय संरचनाको निर्माण हुँदै न्याय र समानता दिने कार्य

बाँकी पृष्ठ ४ मा

[illegible]

सल्लाहकार : वैरागी काइँला
प्रकाशक : किरात याक्थुङ चुम्लुङ के. का.
सम्पादक : अमर तुम्याहाङ ९८४१०९५९८१
सहसम्पादक : पदम माबो ९८४१९४७४९५
व्यवस्थापक : भुपेन्द्र खुदाङ ९८४९०५७४३२
बजार प्रतिनिधि : सन्त नेम्बाङ ९८४१४९६९३४
साजसज्जा : भीमसेन लिङदम ९८४९१४९०४६

प्रतिनिधि
ताप्लेजुङ : भद्र बखिम, ९८४२६६०६८६
पान्थर : कमिता तुम्बापो, ९८४२६६१२४३
इलाम : सन्तोष नेम्बाङ, ९७४२६००१५४
झापा : पूर्णमान लावती, ९८४२६२९५११
सुनसरी : स्वर्णिमहाङ फोम्बो, ९८४२०४११५३
मोरङ : भूवनसिंह लिम्बू, ९८४२२०२३३८
धनकुटा : भक्तशेर चेम्जङ, ९८४२०६१९८०
तेरथुम : प्रकाश तुम्बाहाम्फे, ९८४२१०८९४१
सङ्खुवासभा: गणेश वनेम, ९८४२०७६५८२
चितवन : नरेन्द्र कन्दङवा, ९८४५०२६०८३

विशेष सहयोगी संस्था
किरात याक्थुङ चुम्लुङ, युके
किरात याक्थुङ चुम्लुङ, हङकङ
किरात याक्थुङ चुम्लुङ, अमेरिका

ताञ्छोप्पा प्रकाशन तथा व्यवस्थापन बोर्ड
संयोजक : श्री योगराज वनेम ९८४१८०६२२५
सदस्य : श्री मे. देउमान बखिम, एमबीई ९८१३५२५९२०
सदस्य : श्री कृष्णा सुब्बा ९८४९२२३०५०
सदस्य : श्री टेकबहादुर काम्बाङ ९८४१५७१७३९
सदस्य : श्री अगमसिंह यक्पाङ्देन ९८५१०८९७१०
सदस्य : श्री सैनबहादुर आङ्देम्बे ९८४१६४६१४०

किरात याक्थुङ चुम्लुङ केन्द्रीय कार्यालय
शोभाहिटीधारा, तिखीदेवल, वडा नं. १४, ललितपुर
फोन/फ्याक्स : ०१-५५२०३४९
पो. ब. नं. ४५४८, काठमाडौँ, नेपाल
Email : tanchhoppam@yahoo.com
Website : www.chumlung.org.np

[illegible]

[illegible] [experiment] [illegible] [medhodical investigation] [illegible] [theory] [illegible]

[illegible]

वार्षिक ग्राहक शुल्कः
नेपाल ने. रू. ३००|- भारत भा. रू. २००|- एसिया र मिडल इस्ट US $ २०
विश्वका अन्य मुलुकहरूमा UK पाउण्ड २५

[illegible]

[illegible]

हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

ईजम आस्था सुब्बा

तिरीङ्गे ९, ताप्लेजुङ हाल मेचीनगर-१ धुलाबारी निवासी सह-प्राध्यापक **ईजम भीम सुब्बा** तथा शिक्षिका **आङदेम्बे हरिमाया इजम**को जेठी सुपुत्री **सुश्री ईजम आस्था सुब्बा**ले नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयमा, परराष्ट्र सेवा राजपत्राङ्कित तृतीय श्रेणी शाखा अधिकृत खुल्लातर्फबाट राष्ट्र सेवामा प्रवेश गर्नु भएको पावन अवसरमा वहाँको सुख, शान्ति, सम्वृद्धि तथा उत्तरोत्तर प्रगतिको लागि उनै तागेरानिङ्वाभूमाङ्सँग प्रार्थना गर्दै हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

टेकधन ईजम
अध्यक्ष
तथा मुक्नोहाङ् ईजम सयङ्
केन्द्रीय कार्यालय, झापा, नेपाल

ज्ञानबहादुर ईजम
अध्यक्ष
किरात धर्म तथा साहित्य उत्थान संघ
उपत्यका समिति, काठमाडौं
तथा किरात माङसेसे हाङसाम् माङहिम
ललितपुर ।

गजेन्द्र बहादु ईजम
अध्यक्ष
बारावाहाङ (फेजिबा)
थिक्हुम् सङ्जुम्भो
झापा, नेपाल

नयाँ राजनीतिक परिवेशमा वैकल्पितक राजनीतिक शक्ति निर्माण गर्नको लागि आदिवासी जनजातिहरु बीच विभिन्न छलफल तथा गृहकार्यहरू भइरहेका छन् । यस सन्दर्भमा आदिवासी जनजाति सस्थाहरूले कस्तो दृष्टिकोण राखेका छन् र के भूमिका निर्वाह गरिरहेका छन् भन्ने सवालमा पत्रकार युवराज चोङबाङ लिम्बूको सहयोगमा यो संक्षिप्त संवाद प्रस्तुत गरिएको छ-सं.

‘पहिचानसहितको संघीयता हुनुपर्ने मुद्दा आदिवासीको हो’

रेशम गुरूङ
महासचिव, तमु हयुल छोर्जे धी

जेठ १४ पछिको विकसित अन्योलपूर्ण राजनीतिक परिस्थितिमा के गर्दै हुनुहुन्छ ?

जुन जेठ १४ पछिको संविधान सभाको अवसान हुने जुन किसिमको अवस्था सिर्जना भयो, हामी सदनमा पनि दुई तिहाई तथा सडकमा पनि रहेको अवस्थामा जातीय पहिचानको सम्बोधन गर्नु पर्ने संविधान ल्याउनु पर्ने परिवेश सिर्जना भएकोले खास गरेर पहिचान विरोधी, सङ्घीयताको विरोधीहरू गर्दा अहिलेको राजनैतिक अन्योलता सिर्जना भएको हो । पहिचान सहितको संविधानको विरूद्धको राजनैतिक परिवेश भएकोले त्यसैले हामी आदिवासी जनजाति आन्दोलनकर्मीहरूको भनाई चाहिँ जुन ठाउँमा समस्याहरू जाँठो परेको त्यहीबाट अगाडि बढ्न पर्छ त्यसको लागि संविधानसभाको पुन:स्थापना बाहेक अरू कुनै विकल्प छैन भन्ने हो । तर अहिले चुनावमा जाने जुन किसिमको कुरा भइरहेको छ । यसको मुख्य कारण राज्य पुन:संरचनाको सन्दर्भमा मुख्य चार दलबीचमा एउटै मत हुन सकेन र चुनावमा जान खोजिरहेको छ भने संविधानसभाको पुर्नस्थापना गर्दा पनि पहिचानवाला तथा सङ्घीयताको पक्षधरको जीत हुने भएकोले चुनावमा जान खोजिएको हो जुन कुराले मुलुक अन्योलता र अनिर्णयको बन्धी बनाउनु खोजिएको हो । यसको लागि हामी स्थानिय क्षेत्रदेखि माथिल्लो तहसम्म यस कदमको विरोधमा आन्दोलित हुने छौँ । यदि पहिचान सहितको सङ्घीयता र सङ्घीयता सहितको संविधान भएन् भने कसरी आन्दोलित हुनु पर्छ भन्ने हामी मुख्य १ प्रतिशत भन्दा बढी जनसङ्ख्या भएको समुदाय आदिवासी ८ जातीय संस्थाहरू तयारी छौँ ।

नयाँ राजनीतिक शक्ति निमार्ण प्रक्रियालाई कसरी लिनुभएको छ र कस्तो समन्वय-सहयोग पुऱ्याउनु भएको छ ?

हामी यी ८ जातीय संस्थाहरूले खास गरेर काङ्ग्रेस, एमाले र स्वतन्त्र रहेको नेताहरूलाई एकठाउँमा ल्याएर समन्वयकारी संस्थाको रूपमा सहजिकरणको हिसाबले त्यस्ता ४/५ ओटा भेलाहरू गरिसकेको छौँ । अहिले राजनैतिक दल बनाउनको निम्ति असोक राईको नेतृत्वमा जुन किसिमको पहल भई रहेको छ । अथवा जनजाति महासङ्घको राजनैतिक सम्मेलन मार्फत डा. चैतन्य सुब्बाको संयोजकत्वमा पहल भई रहेको छ । जसमा चाहिँ राजनैतिक आस्था राख्ने सबैको सहभागिता रहने गरी जुन काङ्ग्रेस, ऐमालेको जस्तो राजनैतिक गन्ध नभएको राष्ट्रिय राजनैतिक शक्ति निर्माण हुनु पर्छ भन्ने लाग्छ र हामी लागि रहेको छौँ । हामी रहेको संस्था राजनैतिक दलमा परिणत हुँदैन यसमा रहेको व्यक्तिहरूको कुनै न कुनै राजनैतिक दलमा आस्था राख्छन् । जसमा समुदायको हितको लागि साथीहरू छुट्टै राजनैतिक शक्ति निमार्ण गर्नु लाग्छन् भने हामी व्यक्तिगत रूपमा आ-आफ्नो हिसाबले समाहित हुन्छौँ भने संस्थाले सहजीकरण गर्ने हिसाबले हामी लागि रहेको छौँ ।

जातीय पहिचान सहितको सङ्घीयता स्थापना गर्नुलाई हालको परिस्थितिमा जातीय संस्थाहरूले कस्तो भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ ?

हामी जुनै राजनैतिक दलहरूमा रहेतापनि दलगत घेरा भन्दा माथि उठेर जातीय पहिचानको लागि लड्नु पर्छ । यो देशलाई सङ्घीयतामा लाग्नु खोजेको चाहिँ माओवादी, काङ्ग्रेस, एमालेको कारणले होइन् । पहिचान सहितको सङ्घीयता हुनुपर्ने मुद्दा आदिवासी जनजाति तथा मधेसी समुदायको हो जुन नेपालको अन्तरिम संविधान ३०६३ पहिलो पटक घोषणा भएको बेला माओवादीले छोडेको थियो भने काङ्ग्रेस एमालेको साथिहरू यस पक्षमा थिँदै थिएन् । यहाँ हिमाल पहाड भौगोलिक तथा धनी र गरिब विचको हिसाबमा देश सङ्घीयतामा जानु पर्दैन यहाँ सङ्घीयतामा जानु मुख्य कारण भनेको जातीय, धार्मिक, भाषिक विभेद छ यहि विभेद अन्त्यको लागि नेपाल हाम्रो हो र देशको शासकहरू पनि हाम्रो प्रतिनिधि छन् भन्ने सङ्घीयताको मुद्दा उठेको हो ।

त्यसैले हामी आदिवासी जनजाति आन्दोलनमा लागेको सम्पूर्ण व्यक्तिहरूले सङ्घीयता हाम्रो मुद्दा हो भन्ने बुझ्नु पर्छ र अग्रगामी परिवर्तनको लागि यी विषयहरू साथ अगाडि लिएर जानुपर्छ । यस अवस्थामा हामी मर्दाको मलामी र बाँच्दाको जन्ती भनेर बस्ने बेला नभएको यसको लागि पहिचान पक्षधरहरू जुनसुकै राजनैतिक आस्थामा रहेतापनि यो अवस्थामा हामी एक ठाउँमा हुनुपर्छ । यसको लागि दलगत रूपमा तटस्थ रहला तथा मुद्दाको हिसाबले तटस्थ रहने अवस्था छैन अहिलेको अवस्थामा । बाहुन, क्षेत्री, दशनामी तथा मिडियाहरू अफै पनि भ्रममा छन् हामीले जातीय राज्य माग गरिएको होइन् हामीले पहिचानको खोजी गरेको हौँ यसले यस अवस्थामा पहिचानको पक्षधरहरू एक ठाउँमा हुनु पर्दछ । जुन किसिमको राजनैतिक शक्ति निमार्ण प्रक्रियामा हामी व्यक्तिगतमा समाहित छौँ भने संस्थागत हिसाबमा सहजीकरणको भूमिका निवार्ह गरिरहेको छौँ । ०

‘अहिले पहिचानसहितको सङघीयता पक्षधरहरु एकठाउँ भई अगाडि बढ्नुपर्ने अवस्था हो’

चन्द्रकुमार चौधरी थारू
अध्यक्ष, थारू कल्याणकारी सभा

जेठ १४ पछिको विकसित अन्योलपूर्ण राजनीतिक परिस्थितिमा के गर्दै हुनुहुन्छ ?

यो चासोको विषय पनि हो । संविधानसभाले हाल सम्म उपल्बधी गरेका छन् र नमिलेको मुद्दाहरूलाई संविधानसभाको पुर्नस्थापना गरेर यहाँ आदिवासी जनजातिहरूको धेरै मुद्दाहरू हल हुने भएकोले यो एक पक्षमा ठिक भएकोले यसमा थारूकल्याणकारी सभा पनि यसको सहजीकरणको लागि लाग्छ यदि पुर्नस्थापना गरेर पनि हाल सम्म भएको उपल्बधी भएको कुराहरूलाई बेवास्ता गरेको खण्डमा हामीलाई पुर्नस्थापना मान्य हुनेवाला छैन् । हामी खास गरेर आठ जातीय संस्थाहरू एकल जातीय पहिचान सहितको र ाज्य पुन:संरचना हुनपर्छ भन्ने मुल मान्यताको साथ विभिन्न राजनैतिक दलको नेताहरूसँग समन्यकारी भूमिका निर्वाह गर्दै अगाडि बढिरहेको छौँ । यस विषयमा विभिन्न चरणमा प्रमुख दलको शिर्ष नेताहरू, प्रधानमन्त्री र र ाष्ट्रपति जानकारी ज्ञापनपत्र मार्फत जानकारी गराई रहेको छौँ ।

नयाँ राजनीतिक शक्ति निमार्ण प्रक्रियालाई कसरी लिनुभएको छ र कस्तो समन्वय-सहयोग पुऱ्याउनु भएको छ ?

संविधानसभाको अवसान हुनु भन्दा अगाडि पनि आदिवासी जनजाति नेताहरू कुर्सीमै मात्र भुन्डिएकोले यसपछि विकसित भइरहेको घटनाक्रमले र आदिवासी जनाजातिहरूको बृहत भेलाले पनि एउटा राजनैतिक शक्ति निर्माण हुनुपर्छ भन्ने महसुस गरी अहिले पहिचान सहितको सङ्घीय पक्षधर एक ठाउँमा भई अगाडि बढ्नु पर्ने हामीले महसुस गरेको छौँ । यस विषयमा असोज मसान्तसम्म गृहकार्य सकेर एउटा पूर्ण दल बनाएर अगाडि बढ्ने भन्ने तयारीमा छौँ । यसको लागि हामी आठ जातीय संस्थाहरू समन्वयकारी भूमिकाको साथ छलफल बहस गरी सहजीकरणको भूमिका निर्वाह गरिरहेको छौँ ।

जातिय पहिचान सहितको सङ्घीयता स्थापना गर्नुलाई हालको परिस्थितिमा जातीय संस्थाहरूले कस्तो भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ ?

एकल जातीय पहिचान सहितको संविधान हुनु पर्छ भन्ने हाम्रो प्रमुख मुद्दा हो । हामी व्यक्तिलाई यो पार्टीमा नलाग तथा लाग्नु पर्छ भन्दैन् । पहिचानको मुद्दामा हामी एकजुट हुनपर्छ र यस अधिकार प्राप्तीको लडाइँमा हामी सबै लाग्नु पर्छ भन्ने चाहिँ हाम्रो मान्यता हो ।

‘नयाँ निर्वाचन भए पनि त्यही मुद्दालाई लिएर हामी सबै सकृय हुनु पर्छ’

चतुरभक्त राई
केन्द्रीय अध्यक्ष, किरात राई यायोक्खा

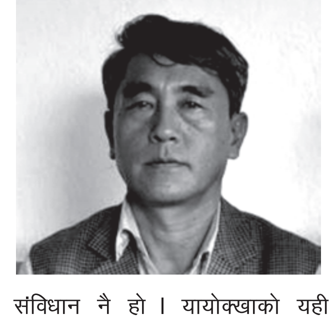

जेठ १४ पछिको विकसित अन्योलपूर्ण राजनीतिक परिस्थितिमा के गर्दै हुनुहुन्छ ?

यो राष्टिय दुर्घटना हो । २४० वर्षपछिको स्वर्णीम अवसर आदिवासी जनजातिहरूले गुमाएको अवस्था छ । संघीयतासहितको संविधान पहिचान सहितको राज्य व्यवस्था पाउने अवसर गुमेको छ । आदिवासी जनजातिहरू छताछुल्ल र रणभुल्ल भएको अवस्था छ यसलाई समेटेर जान निकै गाह्रो भइरहेको छ । नेपाल आदिवासी जनजाति महासङ्घले पनि काम गरिरहेको छ तर त्यसले दलहरूलाई दोष दिने काम मात्र गरेको छ । अर्को आदिवासी जनजाति घटकले पनि एमाले काङ्ग्रेस, माओवादी साथै मधेसवादी दलहरूलाई समेत दोषी ठानेको छ । दोष लगएर मात्र हुदैन सबैलाई कसरी गर्ने भन्नेमा काम गर्नुपर्दछ । यसको लागि एक अवधारणा आएको छ । त्यसमा किरात राई यायोक्खासँगै छ । तर अवधारणा अनुसार कसरी कृयाशिल हुने भन्नेमा निश्चित आकारहरू लिएको छैन ।

अवधारणा कस्तो छ ?

मुख्य २ कुरा छन् । संविधानसभा पुनस्थापना हुदाँ पहिचानसहितको भएर सङ्घीयता, सङ्घीयता सहितको संविधानको लागि राम्रो हुन सक्छ । होइन भने नयाँ निर्वाचन भयो भने पनि आदिवासी जनजातिहरू एक भएर अघि जानुपर्दछ । यसको लागि राजनीतिक दल बनाएर जाने भन्ने हो । राजनीतिक दल एउटै नहुनसक्छ त्यसो भएपनि विभिन्न आदिवासी जनजाति दलहरूको एउटै मोर्चा बनाएर जानुपर्दछ । माहोल सृजना भएको छ । मुद्दा भनेको पहिचान सहितको सङ्घीयता, सङ्घीयता सहितको संविधान नै हो । यायोक्खाको यही अवधारणा हो ।

नयाँ राजनीतिक शक्ति निमार्ण प्रक्रियालाई कसरी लिनुभएको छ र कस्तो समन्वय-सहयोग पुऱ्याउनु भएको छ ?

विभिन्न कार्यक्रम तथा मञ्चहरूमा धारणा निरन्तर राखिरहेका छौँ । नयाँ शक्तिको गठनको कामहरू भइरहेकाछन् । तर काम ढिलो भइरहेको छ, छिटो होस । आदिवासी जनजातिहरूको मुद्दा सम्बोधन गरोस् । जेठ १४ पछिको घटनालाई व्यवस्थापन गर्न मञ्च बनाउन पनि दल बनाउन पनि ढिलो भइरहेको छ । माहौललाई समाई चाँडो अघि बढ्नुपरयो ।

जातिय पहिच सहितको सङ्घीयता स्थापना गर्नुलाई हालको परिस्थितिमा जातीय संस्थाहरूले कस्तो भूमिका निर्वाह गर्नुपर्छ ?

वाह्य वातावरणले प्रभाव पार्छ । किरात राज्यको अवधारणा कायमै छ । हामीले आवाज दिने कामहरू भइरहेकाछन् । हाल राजनीतिक दल बन्ने क्रम छ। उनीहरूले यो आवाजलाई बोकेर जानुपर्छ । पहिचानसहितको सङ्घीयता, सङ्घीयतासहितको संविधान भन्ने मुद्दा संविधानसभा पुनस्थापना भए पनि वा नयाँ निर्वाचन भएपनि त्यहि मुद्दा लिएर हामी सबै सकृय हुनुपर्दछ ।००

हार्दिक बधाई

प्रथम स्पार्क मिस लिम्बू २०१२ मा हाम्री छोरी **निलिमा मादेन** प्रथम भई विजयी हुनु भएकोमा हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौँ साथै फस्ट रनरअप डा. एलिसा वनेम, सेकेण्ड रनरअप एलिना थलङ लगायत सम्पूर्ण प्रतियोगीहरूलाई हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौँ ।

बाबु : अमिर मादेन
आमा : शान्ति मादेन
भाई आदर्श मादेन

हार्दिक बधाई

प्रथम स्पार्क मिस लिम्बू २०१२ मा **निलिमा मादेन** प्रथम भई विजयी हुनु भएकोमा हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौँ, साथै फस्ट रनरअप डा. एलिसा वनेम, सेकेण्ड रनरअप एलिना थलङ र अन्य सम्पूर्ण प्रतियोगी चेलीहरूलाई हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौँ ।

भीपराज मादेन तथा सपरिवार सुनाकोटी, ललितपुर	राम मादेन, तथा सपरिवार, भैसेपाटी, ललितपुर
बुद्धिमान मादेन तथा सपरिवार कोटेश्वर, काठमाडौं	रामकुमार लिङ्देन तथा सपरिवार धुम्बाराही, काठमाडौं
किरात याक्थुङ चुम्लुङ जिल्ला कार्यसमिति काठमाडौं	किरात याक्थुङ चुम्लुङ जिल्ला कार्यसमिति ललितपुर

हार्दिक बधाई

प्रथम स्पार्क मिस लिम्बू २०१२ प्रतियोगितामा मेरो भतिजी **निलिमा मादेन** सर्वोत्कृष्ट भई विजय हुनु भएकोमा हार्दिक बधाई तथा शुभकामना छ साथै फस्ट रनरअप डा. एलिसा वनेम, सेकेण्ड रनरअप एलिना थलङ लगायत सम्पूर्ण प्रतियोगीहरूलाई हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

दिलिप मादेन
अधिवक्ता
लेक्चर, पदमकन्या क्याम्पस बागबजार

किरात संस्कृतिमा उधौली र उभौली पर्व

– ईश्वर किरण सुनुवार (अतीत मुखिया)

१.प्रारम्भिक कथन

विश्व मानचित्रमा सानो राष्ट्र भएरै पनि नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधर्मिक तथा बहुसांस्कृतिक विशेषताले सम्पन्न राष्ट्र मानिन्छ । यही बहुलता भित्रको पनि अर्को बहुल विशेषता हो किरात जातिका संस्कार र संस्कृति । एउटै किरात धर्म मान्ने भएरै पनि किरातमा विविध भाषाभाषी बोल्नेहरु छन् र केही फरक संस्कार भएरै पनि फेरि एउटै संस्कृति छ । यसैले नेपालका किरातहरूलाई बुझ्नु पर्दा विविध समुदायमा विभक्त एउटै सम्प्रदाय भनेर बझ्नुपर्ने हुन्छ । विद्वान्हरूको मत अनुसार ५९ आदिवासी/जनजातिहरुमध्ये अधिकांश जातिहरु प्राचीन नेपालमा ३३ पुस्तासम्म शासन गर्ने किरात वंशका सन्तान हुन । राज्यले एकल भाषा, धर्म, संस्कृति लाद्ने क्रममा कतिपय किरातहरूले आत्नो स्वपहिचान लुकाउन बाध्य हुन पुगेको पाइन्छ । तथापि, आदिवासी/जनजातिहरूको स्वपहिचान **(Self-identy)** गर्ने आत्मनिर्णनयको आधारमा चार किरात कोइँच (सुनुवार), याक्खा, लिम्बु र राईहरूले मात्र आफूलाई किरात वंशको शाखा हौ भनी आत्नो परिचय दिंदै आएकोमा, हाल आएर धिमाल, हायु, जिरेल, सुरेल तथा थामीहरूले पनि आफूलाई किरात वंश अन्तरगतका जातिका रुपमा परिचय दिनथालेको पाइन्छ र यी जातिहरु किरात वंश अन्तरगतका जातिहरु हुन् पनि । यीनै अधिकांश किरातहरूले मानिआएको भूमिपूजा, चुलापूजा, इन्द्रेणीपूजा, ढोकापूजा, मूलथाम पूजाजस्ता सामाजिक संस्कारको सांस्कृतिक महत्वको रुपमा किरात चाड उधौली उभौलीमा यो लेख केन्द्रित रहने छ ।

२. किरात उभौली उधौली पर्वःबारे प्रचल्ती मिथक

किरात सभ्यताको सुरूवात शिकारी पेसाबाट जीवन निर्वाह गर्ने अवस्थादेखि नै पुर्खा र पकृतिपूजाको परम्परा सुरु भएर खेतीपती गर्न थालेपछि पनि प्राकृतिक तथा पुर्खापूजालाई किरातहरूले निरन्तरता दिंदै आए । पञ्चमहाभूत शक्तिलाई आत्मसात गर्दै आगो पुज्नु, पानी पुज्नु, बायु पुज्नु, भूमि ढोग्नु, आकाश ढोग्नुजस्ता बोन आचारसंहिता पालना गर्दै प्रकृतिको सम्मान गर्दै आए । अझ खेतीगर्न थाले पश्चात् किरातहरूले उधौली र उभौली गरेर वर्षको दुई पटक प्राकृति तथा पुर्खापूजा गर्ने एक सुनिश्चित परम्पराको थालनी गरे । सुरूमा अन्नबाली लगाउने याम तथा आफूले लगाएको अन्नबाली पाकपेछि भित्राउँदा, नयाँ अन्न पितृहरूलाई अपर्ण गरेर मात्र खाने परम्परा विकास गर्दै गए । यसरी मनाइने चाड किरात समुदायहरुमा गुराँस वा आरू फुलेको याम, जुनबेला चराहरु तथा खोलाका माछाहरु उत्तरतिर लाग्छन्, त्यस समयलाई बाली लगाउने याम मानेर अन्नबाली सप्रियोस् सहकाल होस् भन्ने कामना गर्दै उभौली र पैयुँ फुलेको याममा जुन समय चराहरु र खोलाका माछाहरु दक्षिणतिर लाग्छन, त्यस समयलाई अन्नबाली भित्राउने याम मानेर नयाँ अन्नबाली प्रकृति र पुर्खालाई चढाएर सुःख समृद्धिको कामना गर्दै उधौली पर्व मनाइन्छ । आदिम युगमा शिकारीका रुपमा परिचित किरातहरुमा शिकार नपाउँदाका अवस्थामा कन्दमूल खान सिकेका र काँचो कन्दमूल खाँदा बिरामी परी अन्नबाली लगाएर खेती गर्न उत्प्रेरित भएको सम्वन्धमा किरात मुन्धुम/मुक्दुममा विभिन्न मिथकहरु रहेभएको पाइन्छ ।

लिम्बू मिथक

लिम्बु मुन्धुम अनुसार काँचो कन्दमूलका कारण रोगी हुनबाट जोगिन तागेरानिङ्वा?फु माङको आराधना गरेर उनैका कृपाबाट अन्नका विभिन्न बिउ बिजन प्राप्तगरी अन्नबाली लगाउन सक्षम भए पश्चात् जतिजति मानिस सम्पन्न भए त्यति नै घमण्डी पनि हुँदैगए । अहङ्कारी बनेर तागेरानिङ्वा?फु माङलाई पुज्नै छाडे । त्यसैले मनिसलाई चेतावनी दिनका लागि तागेरानिङ्वा?फु माङले खडेरी पारी दिए । त्यसको परिणामस्वरुप चारैतिर अनिकाल परेर हाहाकार भयो । हाहाकार मच्चिएपछि माङहाङले समधानको उपाय पत्तालगाउन हाङचुम्लुङ (राजसभा) बोलाएर उक्त चुम्लुङमा हाङफेदाङ्मा (राजपुरोहि)लाई अनुरोध गरे । माङहाङको आदेश शिरोपरगरी हाङफेदाङ्माङले दिव्यदृष्टिद्वारा खडेरीको कारण पत्ता लगाए र माङहाङ समक्ष खडेरीको कारण जाहेर गरे । अनिकाल समाधानको उपायमा बाली लगाउने बेला "याक्वा माङघ" उभौली र बाली पाकेपछि "चासोक ताङ्नाम" उधौली, सालना गरी तागेरानिङ्वा?फु माङको पूजा आराधना गरे अनिकाल हट्ने बताए । हाङफेदाङ्माङको यस्तो कुरा सुनेपछि माङहाङले आफ्ना सबै जनतालाई उधैली उभौली चाडकारुपमा मानि तागेरानिङ्वा?फु माङको पूजा आराधना गर्ने आदेश दिए । त्यसै समयदेखि चासोक ताङनाम र याक्वा माङघ प्रकृति र पितृपूजाका रुपमा सालना पूजिन थालिएको हो ।

याक्खा मिथक

मरेर गएका आफूभन्दा अगाडिका पुर्खाका आत्माहरूले सधैं आत्ना सन्ततीलाई रक्षा गरिरहने विश्वासमा आधारित याक्खा मिथकमा पनि जीवित सन्तानहरूले प्रकृति पछाडि श्रद्धापूर्वक पुज्न पर्ने शक्तिका रुपमा पुर्खाका आत्मालाई नै लिइएको पाइन्छ । माटोमा उम्रिने सबै प्रकारका अन्नबालीहरु आदिम पुर्खाहरुकै आत्मिकशक्तिका माध्यम प्राप्त भएको हुँदा नयाँ पाकेका अन्न चाख्ने अधिकार सर्वप्रथम उनै पुर्खा आत्माहरूको हुन्छ । पुर्खा आत्माहरूको अपहेलना गर्नु भनेको आफैलाई कष्ट निम्ताउनु हो भन्ने मान्यता अनुसार नयाँ पाकेको पाङदुरको चोखो जाँड तथा पाकेका अन्य अन्नहरूका साथमा हुमुसा (पोलेको मासु), थुक्मुसा (पकाएको मासु) जस्ता विविध परिकार बनाएर आदिम पुर्खाहरुदेखि लिएर तुवा, तोङमा (मरेर गएका पितापुर्खा) सबैलाई मुन्धुमी विधिद्वारा आराधना गरेर तर्पण गरे पश्चात् मात्र ती नयाँ अन्नबाली शुद्ध हुने र यस्ता शुद्ध अन्नको बिजनले मात्र आगामी बालीहरु पनि सप्रने विश्वासमा उधौली उभौली पूजा गरिने परम्पर रहेको उल्लेख पाइन्छ ।

राई मिथक

सुरूसुरूमा किरातहरु केवल शिकार खेलेर जीवन यापन गर्दथे । कुनै समय शिकार नपाउँदा जङ्गलका कन्दमूल खाएर पनि जिविका चलाउन थालियो । एकदिन हेत्छाकुप्पाले शिकार गरेर ल्याएको शब्द कुइया तुकतुकुर्मा (ढुकुर) को गाँडबाट विभिन्न नयाँ नौला अन्नका बीउहरु निस्के । जिज्ञासावस हेत्छाकुप्पाले ती बीउबिजनलाई यसै भुइमा छरिदियो । केही समयपछि हेत्छाकुप्पाले त्यही अन्नका वीउहरुबाट बिरुवा उम्रेको देखेर अरु उत्साहित बन्दै ती बिरुवाहरूलाई स्याहार्न थाल्यो र उम्रेको नयाँ अन्न पारूहाङ तथा पितृलाई चढाएर केही प्रसादको रुपमा चाख्दा पेटको भोक मेटेर सन्तुष्टि मिल्ने ठानी अन्नबाली लगाउने परम्परा रह्यो । यसरी अन्नबाली लगाउँदा एकपटक र अन्नबाली भित्राउँदा एकपटक उभौली उधौली मनाउँदा ठाउँअनुसार परम्परागत भेषमा नाक्छोङ वा होमेहरुद्वारा पहिले चुला पुजेर साकेला थानमा गै मुन्धुम अनुसार पूजाअर्चना गर्दै उधौली उभौली पर्व मनाउने प्रचलन सुरू भयो ।

कोइँच मिथक

कोइँच मुक्दुम अनुसार उहिले एकासगोलका किरातहरु आत्नो बसाइँसराइको क्रममा शिमाङगढ भन्ने स्थानमा बसेको बेला इष्टदेवदेवी अनिलसिरि तथा पार्मोसिरिको आराधना गर्न ढोल बजाएर नाचगान गर्न थाले । यस नाचगानबाट खुसी भई पार्मोसिरि (प्रकृति) ले सहको प्रतीक होमाचिरी (सुनढुकुर) उपहार दिइन् । यही होमाचिरीले किरातहरूलाई अन्नबाली लगाउन सिकायो र जताजता किरातहरु जान्थे होमाचिरीलाई पनि साथै लाने गर्दथे । पछि बनेपाबाट भाइछुट्टिने बखत होमाचिरी कसले लाने भन्ने कुरामा झगडा पर्‍यो । यसरी झगडा परेको देखेर सहको प्रतीक होमाचिरी उडेर बेपत्ता भयो । उही होमाचिरीको खोजीमा हिंडदाहिंडदै बाँकी अरु भाइहरु पनि छुट्टिन पुगे र आ–आफ्नो थातथलोमा परम्परा अनुसार बाली लगाउने बेला र अन्नबाली भित्राउने बेला किरात चाड उभौली उधौली मनाए । कोइँचहरूले भने लिकु, खिमकु, ङाकु, मोलुङ वरिपरि आफ्नो इष्टदेवी पार्मोसिरि र पुर्खाको पूजा आराधनाको रुपमा सालिवा शाँदर (उभौली) र रापवा शाँदर (उधौली)का रुपमा सालिन्दा दुई पटक शाँदार पिदार गर्न थाले ।

२.ऋतुका आधारमा उधौली उभौली

प्राचीनकालमा किरातहरूका लागि प्रकृति नै पात्रो भएको पुष्टि हुन आउँछ । प्रकृतिमा फुल्ने फूल, रूख-लहरामा फल्ने फल र चरा, माछाहरूका बसाइँसराइका आधारमा मौसम र यामको विभाजन गरेर उपयुक्त याममा उपयुक्त किसिमले प्रकृतिको वा पितृ पुर्खाहरूको पूजा आराधना गर्ने प्रचलनको विकास गरिएको पाइन्छ । किरातहरु बनस्पति जगत्का खास खास फूल फुल्ने यामका माध्यम खास खास अन्नबाली लगाउनु पर्ने सङ्केत बुज्दथे । स्थान विषेश फुल्ने गुराँस, आरू, शिरीष, टोटला, चिउरी, चाँप, चिमाल अदि फूल फुल्ने समय अनुकूल खेतीको याम सुरू भएको मानेर हाल चलनचल्तीको पात्रो अनुसार फाल्गुन महिनादेखि भदौसम्मको मध्य अवधि वैशाख पूर्णिमादेखि पञ्चमीसम्म पाँचदेखि सात दिनसम्म उभौली पर्वको प्रचलन चलाएको पाइन्छ । यस्तै जबजब चराहरु लेकबाट बैंसीतिर लाग्छन, खोलाका माछाहरु उत्तरबाट दक्षिणतिर झर्नथाल्छन एवम् पैयुँ वा पैयुँ प्रजातिका फूलहरु फुल्न थाल्छन तब आफूले लगाएको अन्नबाली भित्राउने याम ठानेर मङ्सिर पूर्णिमामा चोखो अन्नबाली प्रकृति तथा पुर्खाहरूलाई चढाउने क्रममा उभौली पर्वको प्रचलन चलाएको पाइन्छ ।

उभौली उधौली पर्वका अतिरिक्त पुर्खाहरूले कन्दमूल खाएर जीविका गरेको स्मृतिमा कन्दमूलमात्र खाएर मनाइने पर्वकारुपमा हाल चलनचल्तीको पात्रो अनुसार माधेसक्रान्तिमा आज पनि किरातहरु काँचो वनतरूलको टीका लगाउँदै सबेरै काँचो बनतरूल चपाएपछि मात्र अन्य उसिनेका वा भुटेर तारेका कन्दमूल भोजनका रुपमा ग्रहण गर्ने गर्दछन् । भीरमौरी काढ्ने उभौली र उधौली यामको मह सेवन गर्ने रीति, साउन भदौ बीच पर्ने गेडागुडीमात्र आहार गर्ने क्वाँटी पूर्णिमाको याम, उत्तरको शीतकालीन जाडो छल्न कन्याङकुरूङ दक्षिण लाग्दा इन्द्रेणी पुज्दै काँक्रा फर्सी रोप्ने याम, अम्लिसो फुल्दा चुला तथा मूलथाम पुज्ने याम आदि पर्वहरूले यही पुष्टि गर्दछ कि किरातहरूले हाल चलनचल्तीको पात्रो अवलम्बन गर्न अगाडि प्रकृतिमा उम्रने बनस्पति जगत्का बोटविरूवाका फुल्ने फल्ने यामका आधारमा आवश्यक ऋतु निर्धरण गरि निर्धारित ऋतु याम अनुसारका संस्कार संस्कृति अवलम्वन गर्ने गर्दथे जसको ज्वलन्त उधारण हो उभौली उधौली पर्व ।

३.भाषिक आधारमा उधौली उभौली

अधिकांश किरातहरूले उधौली उभौलीलाई आत्नो मातृभाषाको सम्बोधन बिर्सेर भूमेपूजाका रुपमा लिएको भए तापनि केही किरात समुदायमा भने उधौली उभौलीको आत्नै भाषामा छुट्टै नामबाट सम्बोधन गरिएको पाइन्छ । किरात याक्खा भाषामा उधौलीलाई चासुवा भनिएको पाइन्छ । याक्खा भाषामा ***"चो"*** को अर्थ खा र ***"ऊवा"*** को अर्थ झोल भन्ने हुन्छ । यसैले चासुवा शव्दको ***चो+ऊवाऽचोउवा*** अर्थाथ झोल तथा चोखो खानेकुरा पुर्खाहरूलाई चढाएर मात्र नयाँ अन्नबाली खाने मान्यता अनुसार नै अपभ्रंशित रुप ***चासुवा*** भनिएको अनुमान गर्न सकिन्छ । लिम्बु भाषामा ***चासोक***को शाब्दिक अर्थ खाद्य, ***चासोःक् थिसोःक्*** भन्नाले जाँडपानी तथा खानेकुरा हुदै ***चासोःक् थिसोःक् फिन्देम्मे*** भन्नाले अन्न तथा जाँडपानी चढाउ भन्ने हुन्छ । यसरी नै कोइँच किरात भाषामा सम्बोधन गरिने ***शाँदर*** शब्दलाई अर्थाउन ***आदार*** र ***पिदार*** दुई शव्दलाई पनि जोडेर बुझ्नुपर्ने हुन्छ । ***आदार***ऽकामना गर्नु र ***पिदार***ऽचढाउनु भन्ने हुन्छ अर्थात् कुनै पनि चोखो खाने पिउने कुरा चढाएर कामना गरिने कार्यलाई समग्रमा ***शाँदर*** भनिएको पाइन्छ । यीनै विविध भाषिक तथ्यलाई आधार मान्दा, अन्य किरात समुदायमा पितृ तथा प्रकृति पूजालाई गरिने सम्बोधन साकेला, साकेन्वा, साकेवा, तोशी, बाश, भूमेजस्ता शव्दहरूले पनि यस्तै शाब्दिक अर्थ बोकेको हुनसक्ने सम्भावनालाई नकार्न सकिन्न र यो पनि एक खोजकै विषय भएको देखिन्छ ।

४.संस्कार अनेक संस्कृति एक

सम्पूर्ण किरातहरूले उधौली उभौली पर्वको पूजा एउटै समय एकैदिन पुज्नु ; कोइँचले सालिवा शाँदर र रापवा शाँदर भनेझैं लिम्बूले याक्वा माङ्घ र चासोक ताङ्नाम, याक्खाले चासुवा, बान्तावले साकेवा, चामलिङले साकेला, थुलुङले तोषी, कोयुले साकेला, खालिङले वास आदि भनिनु; सहकाल, सौम्य प्रकृति तथा वातावरण सन्तुलन एवम् सुस्वास्थ्यको कामना गरिनु; अधिकांश किरात समुदायले यो पूजा गर्दा ढोल झ्याम्टा बादनको प्रयोग गरिनु; ढोल नाचमा चरा, दुम्सी जस्ता पशुपक्षीको स्वभावको अनुकरण गरिनु; सबै किरात समुदायमा यो पूजामा प्रकृति र पितृ दुवैलाई पूजिनु; हेत्छाकुप्पा शब्दकुइँया, तुक्तुकुरमा र होमाचिरीको मिथकीय सन्दर्भ मिल्नु; कुलपूजारीलाई कोइँच भाषामा नाअ्सो, बाहिङले नोक्सो, थुलुङले नोक्चो, कुलुङले नाक्छो, बम्बुलेले नाक्सो, जेरोले नाक्सु, हायुले नाक्सो, तथा जिरेल नाक्सुम र सुरेलले नाक्सो अदि भनिनुमू तथा मुन्धुमी/मग्दुमी व्यक्तिलाई ग्याँमी, पोइँबो, फोम्बो, फेदङवा, बोन्बो आदि भनिनु जस्ता सान्र्दभिक सन्दर्भहरूले प्राचीन किरात संस्कृति एउटै भएको प्रमाणित गर्दछ ।

भाषिक आधारमा आकलन गरिएको महाकिरात जहाँ बोलिने भाषा टिबेटो बर्मन (कामरुपीय, क्वीन्जिक, कचिनिय, लोलो–बर्मेली, युन्नान, करेनिय आदि) भाषा बोलिने भूभाग अन्तरगत हिमालयन उपशाखाको पनि एक प्रशाखाका रुपमा रहेको किरात भाषा अन्तरगत पश्चिमी केन्द्रीय तथा पूर्वीय भाषा बोलिने बृहत् किरात (जो नेपालभित्र पर्दछ)लाई वल्लो, माझ र पल्लो किरातका रुपमा विभाजन गरिएको पाइन्छ । मल्लकालीन ऐतिहासिक कालखण्डदेखिकै अस्तित्वमा आएको किरात क्षेत्र साँगा भञ्ज्याङदेखि दुधकोसीसम्म वल्लोकिरात, दुधकोसीदेखि अरूणसम्म माझकिरात र अरूणदेखि मेचीसम्म पल्लोकिरात समेतका समुच्चा किरातहरूलाई संस्कार संस्कृतिको आधारमा एउटै सूत्रमा बाँध्ने पर्वः हो उधौली उभौली जसलाई मिति २०५८ साल चैत्र २६ गतेदेखि तत्कालीन सरकारले किरात चाड उधौलीका रुपमा मङ्सिर पूर्णिमालाई समेत मान्यता दिएर राजपत्र मार्फत् सार्वजनिक बिदाको घोषणा गरेको थियो । देशमा शान्ति, सुशासन, सहकाल तथा सुखसमृद्धिको कामना गर्दै भरखरै सम्पन्न गरिएको उभौली पर्व पनि आ–आत्नै संस्कार परम्परा अनुसार देशभरका किरातहरूले भव्यरुपले मनाउँदै आत्नो संस्कार संस्कृतिलाई निरन्तरता दिएका छन् । केवल स्वदेशमा मात्र नभई विदेश बेलायत, अमेरिका, हङकङ, दक्षिण कोरिया, कतार, सिक्किममा रहेका किरातहरूले पनि यो उत्सव भव्यताका साथ मनाएका छन् ।

सन्दर्भ श्रोत

इमानसिंह चेम्जोङ, किरात मुन्धुम (किरात बेद) तेश्रो संस्करण, प्रकाशकः किरात याक्थुङ चुम्लुङ केन्द्रीय कार्यालय, ललितपुर, २०५९ ।

ईश्वर किरण सुनुवार (अतीत मुखिया), पारम्परागत कोइँच कानून, प्रकाशकः दालमान अक्षय कोष, २०६५ ।

ईश्वर किरण सुनुवार (अतीत मुखिया), कोइँच महान चाड शाँदर पिदार एक अदेखा मुक्दुमि सत्य प्रकाशकः चुप्लु समाज, २०६७ ।

किरात चाडः चासुवा, शाँदर, चासोक ताङ्नाम र उधौली साकेला एक परिचय, किरात याक्थुङ चुम्लुङ, जनबकालत कार्यक्रमका लागि यम. यस. नेपालको सहयोगमा प्रकाशित ।

कोइँचबु काःअ्तिच (उत्तम), बाअ्शो दाइशो थामा लोः प्रकाशक चुप्लु समाज, २०६५ ।

प्रविण पुमा, हेन्खामा–निनाम्मा किराती मिथक संग्रह, इ.स.१९९७ ।

निराजन बतास, खोक्चिलिपा, ओल्लो,माझ र पल्लो किरातका किराती मिथक संगालो, प्रकाशकः किरातविज्ञान अध्ययन संस्थान २०६७ ।

लिम्बु–नेपाली–अङ्ग्रेजी शव्दकोश, नेपाल प्रज्ञा–प्रतिष्ठान,२०६७ ।

लाल–श्याँकारेलु रापचा समेत, इन्डो–नेपाल किराँती भाषाहरु, बिगत, समकालीन परिवेश र भोलिका चुनौतीहरु, प्रकाशकः किरात विज्ञान अध्ययन संस्था, २०६५ ।

नव समन्वय द्वैमासिक, किरात पर्व, वर्ष १, अङ्क २, २०६५/२०६६ ।

*(नेपाल प्रज्ञा-प्रष्ठिान सामाजिक शास्त्र विभाग तथा यलम्बर फाउन्डेसन (किरातोलोजी रिसर्च सेन्टर) ले २०६९ जेठ २८ गते संयुक्त रुपमा आयोजना गरेको **"सामाजिक संस्कारको सांस्कृतिक महत्व तथा नेपालमा प्रयोग र प्रचलनमा रहेका संवत्हरूको पात्रो लेखन पद्धति"** विषयक सङ्गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्र ।–सं.)*

नयाँ दल खोल्न किन...

गर्नबाट उनीहरु पलायन भएका छन् । यो उनीहरूले अबलम्बन गरिआएको विचार र सिद्धान्तमा आएको विचलन तथा पलायन हो भने जातीय मुद्दा र वर्गीय मुद्दालाई सम्बोधन गर्ने सिद्धान्त र विचारको अभाव हो । अहिले जे छ त्यही रहनुपर्छ भन्ने मान्यता राख्नुले न्याय र समानता स्थापित गर्न सक्दैन, र यी दुईमध्ये कुनै एकलाई पनि सम्बोधन गर्दैन । यस्तो मान्यता राख्ने एमाले र काङ्ग्रेसले यथास्थितिवादी, पूरातनपन्थि, महेन्द्रवादी बाटो पक्रिएकोले उनीहरूले दिंदै आएको समानता र न्यायको नारा अब धुजाधुजा भएको छ र उनीहरूलाई विश्वास गर्दै आएका जनतामा उनीहरु प्रतिको भ्रम हटेको छ भने क्रान्तिकारी परिवर्तनको कुरा गर्ने माओवादी पनि अवसरवादी मौकावादी रहेछ भन्ने घट्नाक्रमले स्पष्ट पारेको छ । अग्रगामी विचार राख्नुको सट्टा २०४७ तिरै फर्कने विचारबाट निर्देशित हुनु भनेको प्रतिगमनकारी विचार हो । प्रमुख दलहरूको यो विचलन **(deviation)** ले समानता र न्यायको विचार तथा सिद्धान्तमा भ्याकुम पैदा भएको छ, र जातीय एवम् वर्गीय मुद्दालाई समाधान गर्ने विचार र सिद्धान्तको अभाव भएको छ । त्यसैले त्यस भ्याकुमलाई परिपूर्ति गर्न र जातीय एवम् वर्गीय समस्यालाई समाधान गर्ने विचार र सिद्धान्त आवश्यक भएकोले एउटा नयाँ विचार र सिद्धान्तका साथ एउटा दल बन्नु जरूरी भएको छ जुन नेपाली जनताको खोजी हो ।

२. सङ्घीयतामा प्रतिबद्ध दलको आवश्यकताः प्रमुख दलहरु सङ्घीयताको सम्बन्धमा उदासिन देखिए । एमाले र काङ्ग्रेस भनिएका दलहरु सङ्घीयताको मामिलामा उदासिन मात्र देखिएनन् यथास्थितिवादी भूमिकामा आए भने माओवादी पार्टी सङ्घीयतामा प्रतिबद्ध भए पनि लोकतान्त्रिक विधिद्वारा सङ्घीयताको मुद्दालाई टुङ्गो लगाउन ढुलमुले नीति लिई रहेको देखियो । यसैले राष्ट्रियरुपमा सङ्घीयताप्रति प्रतिवद्ध र त्यसलाई सम्झौताहीन ढङ्गले अघाढी बढाउने दलको आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्न यो नयाँ दल बनिरहेको छ ।

३. जनतासँग प्रतिबद्ध र उत्तरदायी दलको आवश्यकताः प्रमुख दलहरु जनतासँगको प्रतिबद्धता र उत्तरदायित्वबाट विचलित भए । अन्तरिम संविधानकै भावना र यस प्रतिको प्रतिबद्धतालाई लिएर भन्ने हो भने यी प्रमुख दलहरूको प्रतिबद्धता भनेको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संविधानको निर्माण मार्फत उत्पीडित तथा शोषित जाति तथा वर्ग र उपेक्षित क्षेत्रलाई मुक्ति दिने दिशातिर जाने हो । जनताले दिएको यो म्यान्डेटलाई यिनीहरूले दलगत तथा व्यक्तिगत स्वार्थ र सत्ता प्राप्तीको खेलका कारण यो प्रतिबद्धता र उत्तरदायित्वबाट विचलित भए र मुलुकलाई अन्धकारतिर धकेले । चुनाव घोषणा पत्रमा जनतासामु गरेका प्रतिबद्धता यिनीहरूले पूरा गर्नतिर गएनन् । नेपाली जनताले भोगी आएका विकराल समस्याहरूको समाधानतिर जाने एउटा माध्यम या साधन भनेको नेपाली जनतालाई अधिकार सम्पन्न बनाउने नयाँ संविधानको निर्माण पनि हो । जनतालाई अधिकार सम्पन्न गराउन यी दलहरूले चाहेनन् र सधैं सरकार परिवर्तन गर्ने र सत्ता प्राप्तीबाट आफ्नो दलगत, व्यक्तिगत तथा समूहगत स्वार्थ पूरा गर्नेतिर मात्र लागे, जनतासँगको प्रतिबद्धता र उत्तरदायित्वलाई तिलान्जली दिए । यसैले जनतासँगको प्रतिबद्धतालाई पूरा गर्ने र जनताप्रति उत्तरदायी हुने दलको आवश्यकता जनताले महशुस गरेका छन् ।

४. लोकतान्त्रिक प्रकृयाद्वारा मुलुकका बिद्यमान समस्याहरूलाई निकासः प्रमुख दलहरु संविधान निर्माणमा लोकतान्त्रिक देखिनन् । हाम्रो देशको अन्तरिम संविधानले संविधान निर्माण प्रकृयालाई लोकतान्त्रिक बनाउन पहिलो – त राजनैतिक दलीय सहमतिको प्रकृया र दोस्रो – दुइ तिहाइ बहुमतको प्रकृयाद्वारा संविधानलाई टुंगोमा पुर्याउने भन्ने व्यवस्था गरेको छ । यिनीहरूले पहिलोलाई अभ्यास गरेता पनि सत्ता, दलीय स्वार्थ, व्यक्ति स्वार्थ र समूह स्वार्थको लागि मोलमोलाई गरे भने दोस्रो प्रकृयामा जान चाहेनन् । यसले के कुरा स्पष्ट भएको छ भने उनीहरु लोकतन्त्रका मन्त्र जप्ने अलोकतान्त्रिक दल तथा समूह हुन । यस्तो सोच तथा विचारले मुलुकलाई निकास दिन सक्दैनथ्यो जुन संविधान सभाको हत्या गरिएबाट स्पष्ट भएको छ । यति खेर नेपाली जनताले लोकतान्त्रिक प्रकृयाद्वारा मुलुकका बिद्यमान समस्याहरूलाई निकास दिने दलको खोजी गरिरहेका छन ।

५. मुलुकलाई निकासः प्रमुख दलहरु मुलुकका मुख्य समस्याबाट मुलुकलाई निकास दिनबाट विचलित भए । मुलुकको मुख्य समस्या भनेको अन्तरिम संविधानमा थातिरहेका विषयहरूलाई संविधान सभाबाट टुङ्गो लगाउने र संविधानसभाबाट संविधान जारी गरी दिगो शान्ति स्थापना गर्ने दिशातिर मुलुकलाई लैजाने हो । संविधान सभामा थातिरहेका विषयहरु या मुद्दाहरु भनेको राज्यको केन्द्रिकृत तथा एकात्मक ढाँचालाई बदलेर सङ्घीय राज्य बनाउने, जातीय या पहिचानको आधारमा सङ्घीयता र आर्थिक खाडलकोरुपमा रहेको वर्गीय मुद्दाहरु हुन् । यसैले संविधानसभाबाट संविधान निर्माण गर्न र यी समस्याहरुबाट मुलुकलाई निकास दिन प्रमुख दलहरु असक्षम रहे । यसले उनीहरुबाट अब मुलुकले निकास पाउन सक्दैन भन्ने स्पष्ट भएको छ । त्यसको निकास अब यी तिनै समस्यालाई समाधान गर्ने विचार र सिद्धान्त अङ्गीकार गरेको उत्पीडित जाति, वर्ग र क्षेत्रका जनताको प्रतिनिधित्व गर्ने राजनैतिक दलले मात्र दिन सक्छ ।

मुलुकको मुख्यरुपमा रहेको माथि उल्लेखित तीन वटै समस्याहरूलाई समाधान गर्न नयाँ दलको नाम छलफलको लागि **सामाजिक लोकतान्त्रिक बहुल–राष्ट्रिय पार्टी** प्रस्तावित गरेको देखिए पनि छलफलमा **सङ्घीय समाजवादी लोकतान्त्रिक पार्टी** राख्दा राम्रो हुने सुझावहरु पनि आएको देखिन्छ । छलफलकै क्रममा रहे तापनि सरसरती हेर्दा अन्य दलहरु भन्दा यसका निम्न फरक विशेषताहरु रहने देखिन्छ ।

हार्दिक बधाई

प्रथम स्पार्क मिस लिम्बू २०१२ मा **निलिमा मादेन** प्रथम भई विजयी हुनु भएकोमा हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौं, साथै फस्ट रनरअप डा. एलिसा वनेम, सेकेण्ड रनरअप एलिना थलङ र अन्य सम्पूर्ण प्रतियोगी चेलीहरूलाई हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौं ।

धनबहादुर काम्बाङ
तथा सपरिवार
गोल्फुटार, काठमाडौं

क्या. खेमाहाङ मादेन MVO
तथा सपरिवार
नखिपोट, ललितपुर

जित मादेन
तथा सपरिवार
तिखेदेवल, ललितपुर

किरात याक्थुङ चुम्लुङ
जिल्ला कार्यसमिति
भक्तपुर

हार्दिक बधाई

प्रथम स्पार्क मिस लिम्बू २०१२ मा **निलिमा मादेन** प्रथम भई विजयी हुनु भएकोमा हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौं, साथै फस्ट रनरअप डा. एलिसा वनेम, सेकेण्ड रनरअप एलिना थलङ र अन्य सम्पूर्ण प्रतियोगी चेलीहरूलाई हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौं ।

किरात याक्थुङ चुम्लुङ तथा तान्छोप्पा परिवार

लिम्बुवान आइडलको लागि ब्रुनाईबाट आर्थिक सहयोग

ब्रुनाई, १७ सेप्टेम्बर । लिम्बुवान आइडल २०१२ को लागि ब्रुनाईबाट नगद रू. २ लाख २४ हजार ५ सय सहयोग गरेका छन् । गायक भूमिराज राईको संयोजकत्वमा घरदैलो कार्यक्रम गरी जम्मा ५७ जना दाताहरु र एक्स–जी इन्टरटेन्मेन्ट ९भ्द(न भ्लतभचतबष्लभलत० बाट ब्रुनाईमा रहेका लिम्बुवानवासीहरूले स्वतस्फूर्त सङ्कलन भएको सहयोग रकम हो । रकम सङ्कलनपछि मात्रै आइडलका प्रमुख आयोजक गायक खगेन्द्र यक्सोलाई जानकारी गराई बिएफबिएस गोर्खा रेडियोका सरदराज गौतमबाट सहयोग रकम हस्तान्तर गरेपछि उहाँ चकित हुँदै सबै सहयोगीहरूप्रति आभार ब्यक्त गर्नुभयो ।

प्रथम लिम्बुवान आइडलमा प्रथम हुनेलाई नगद रू. १ लाख, दोस्रो हुनेलाई नगद रू. ५० हजार, तेस्रो हुनेलाई नगद रू. ३० हजार र कार्यक्रम व्यवस्थापनको लागि नगद रू. ४४ हजार रूपैयाँ प्रदान गरेको छ । घरदैलो कार्यक्रममा साहित्यकार विश्वास दीप तिगेला, गीतकार दिपा लिम्बुराई, गीतकार नीलम आङबुहाँङ राई, गीतकार सन्तराज आङदेम्बे र विनोद सुब्बा रहनु भएको थियो । मानकुमार राई, प्रदीप राई, गायक भूमिराज राई र सुरज श्रेष्ठ रहनु भएको एक्स–जी इन्तरटेनमेन्टले नगद ३५ हजार प्रदान गरेको थियो । प्रतियोगितामा प्रथम, दोस्रो र तेस्रो हुनेलाई गीतकार लिम्बुराई, आङ्बुहाङ र आङदेम्बेले आ–आफ्नो शब्दका एकएक गीत पनि रेकर्ड गरिदिनुहुने भएको छ । ०

नयाँ दलको संयुक्त दस्तावेज धमाधम बन्दै

नयाँ राजनीतिक दलको लागि विधान, घोषणा पत्र र नीति तथा कार्यक्रम बनाउनको लागि संयुक्त कार्यदल बनाई कामहरू अघि बढिरहेको छ । उक्त जानकारी असोज १ गते काठमाडौँमा आदिवासी जनजाति युवा महासङ्घबाट वर्तमान राजनैतिक परिस्थिति र आदिवासी जनजातिहरूको अधिकार विषयक बहृत् अन्तरक्रियामा नयाँ दल निर्माण कार्यदलका संयोजक डा. चैतन्य सुब्बाले दिएका हुन् ।

विषम राजनीतिक परिवेशमा सबैलाई एक ठाउँमा ल्याएको र सो अवस्थालाई शक्तिमा रूपान्तर गरी अघि बढ्नको लागि आह्वान डा. सुब्बाले गरे । साथै नयाँ शक्तिको लागि विभिन्न

अन्य क्षेत्रीय दलहरूसँग पनि बहस भइरहेको बताए । नयाँ शक्तिमा नेतृत्व अनुभवी नेताबाट, बुद्धिजीवीहरूबाट सहयोग र युवाजमातको सहभागी हुने हो भन्दै विभाजन हाल्नेहरूप्रति पनि उत्तिकै सजग हुनुपर्ने बताए ।

नयाँ राजनीतिक दलको लागि आशातित नेतृत्व अशोक राईले मूलधारका दलहरूले नेपाली जनताको विश्वास धरासयी बनाई नाटकपूर्ण ढङ्गबाट संविधानसभा मारेको आरोप लगाए । उनले विश्वास गुमाएका दलहरू प्रतिको मोहलाई विमोहमा परिणत गर्दै नयाँ शक्ति निर्माणको लागि युवाहरूलाई आह्वान गरे । नयाँ दलमा सबैको सहभागिता सुनिश्चित गर्दै सबै सहभागी बन्न र नभए बृहत् मोर्चाबन्दी गर्दै शक्ति एकत्रित गर्नुपर्ने बताए । विद्यमान दलहरू अझ पनि देश र जनताप्रति आफनो आकांक्षा लाद्दै मुलुकलाई अन्योल बनाइरहेका छन् । तर यथास्थितिका दलहरूलाई जनताले मान्दैनन् त्यसैले नयाँ विकल्पको जरूरी भएको बताएका छन् ।

मातृभाषाको संरक्षण र संवृद्धिको लागि स्रष्टाहरू नै लाग्नु जरुरी:वैरागी

भाद्र ३१, काठमाडौँ । मातृभाषाको संरक्षण र संवृद्धिको लागि सष्टाहरू नै लाग्नु जरूरी रहेको नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानको कुलपति बैरागी काइँलाले बताएका छन् ।

नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान मातृभाषा विभाग तथा बाखँ दबूको संयुक्त आयोजनामा कमलादी स्थित नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा नेपाल भाषा एकेडेमीको उपकुलपति तथा बाखँ दबूको अध्यक्ष लक्ष्मण राजवंशीको अध्यक्षतामा भएको 'नेपाल भाषामा महिला कथाकारद्वारा लिखित कथा विषयक गोष्ठी'मा सो कुरा बताएको हुन । प्राज्ञ सुलोचना मानन्धर धितालको संयोजकत्वमा प्राज्ञ रीना तुलाधरको सम्पादनमा ३० जना नेपाल भाषाको महिलाहरूद्वारा लिखित कथा 'दनावया चवंगु लबु' कृति माथि अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम भएको थियो ।

कुलपति काइँलाको अनुसार हाम्रो कृतिहरूलाई हामी धेरै पाठकहरूकोमा पुग्नको लागि प्रचलित भाषा रोज्छौँ, आफू बढि चिनिन्न खोज्छौँ जसले मातृभाषाहरू ओझेलमा पर्नु मुख्य कारण बनेको बताए । कलम चलाउनेहरूले प्रचलित भाषामा पनि कलम चलाउने, मातृभाषामा पनि चलाउने गर्नुपर्छ । तर आमाप्रतिको कर्तव्य भुल्नु नहुने र यसको लागि सष्टाहरू नै मातृभाषामा सक्रिय रूपमा लाग्नु पर्ने बताए ।

नेपाली भाषा बाहेक साहित्य भाषा एक अर्को प्रमुख नेपाल भाषा भएकाले यही भाषामा पनि सङ्ख्यात्मक हिसाबले कतिको कलम चलेको छ भन्ने लेखाजोख गरी अबको दिनमा यस मातृभाषामा साहित्यमा दखल राख्ने सष्टाहरूले मातृभाषा पनि समृद्ध बनाउदै लैजानु पर्ने बताए । नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानले अहिले छुटै मातृभाषा विभाग स्थापति गरी केही कामहरू सङ्गठित रूपमा गर्नु थालेको छ । मातृभाषा संरक्षण र सम्वृद्धिको लागि सष्टाहरू नै सक्रिय रहनु पर्ने काइँलाको भनाइ रहेको छ ।

कार्यक्रमका विशेष अथिति संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशीले हाम्रो पहिचान स्थापित गर्न हाम्रा मौलिक तथा लोककथाहरूलाई बोलिचालीको रूपमा मौखिकमा भएको कुरालाई विभिन्न भाषाभाषी जातिहरूले लिपिबद्ध गरी संरक्षण तथा प्रबर्द्धन गरी मातृभाषालाई सम्वृद्धि गर्नुपर्ने बताए ।

यस्तै नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानको उपकुलपति गङ्गा प्रसाद उप्रेतीले नेपाल भाषाको ३० महिला सष्टाहरूको यो कथालाई सबैले बुझ्ने नेपाली भाषामा पनि नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानले प्रकाशन गर्न सक्थ्यो तर पनि नेपाल भाषामै यसको महत्व बढि हुने भएकोले यसको प्रकाशन नेपाल भाषामा नै गरिएको जानकारी गराए ।

उनले यस्ता कृतिको अनुसरणले अन्य जातिहरूले पनि आफ्नो भाषामा कृतिहरू प्रकाशन गर्ने हौसला मिल्ने कुरा उल्लेख गरे । बहुलता अँगालेको हाम्रो देशको सबै भाषाभाषीहरूले समान स्थान पाउनु पर्ने र यसको लागि नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान सदैभ लागि परेको बताए । मातृभाषाको कृतिहरूको नेपाल भाषा बाहेक अन्य विभिन्न जातिको भाषाको कृतिहरू पनि प्रतिष्ठानले अपेक्षा गरेको कुरा बताए ।

'दनावया चवंगु लबु' कथा समिक्षक तथा कथाको प्रस्तोता डा.दयाराम श्रेष्ठले यो कथा नारीहरूको कथाको सँगालो भएकोले समाजमा भएको वास्तविकतालाई देखाउने एक माध्यम भएको बताए । यो कविताले अन्य मातृभाषाका सष्टाहरूको हौसलाको चिज बनेको पनि बताउछन् ।

उक्त कार्यक्रममा कथाकार प्रज्ञा सुलोचना मानन्धरको कथा सिडि 'जीवनया जः' पनि विमोचन भएको थियो । विभिन्न साहित्य सष्टा तथा विभिन्न क्षेत्रबाट प्रतिनिधि उपस्थितिमा सम्पन्न कार्यक्रमको सञ्चालन कथाकार लोचनतारा तुलाधरले गरेको थियो । ०

First Spark Miss Limbu's Organizer Yakthung Youth Association is

GRATEFUL TO

Yakthung Youth Association

Spark MISS LIMBU 2012

Brand Sponsor: Spark Hydro Electric Company Ltd.
Main Sponsor: Baraha Jewellery Industries Pvt. Ltd
Supporters:

Kirat Yakthung Chumlung, Hong Kong; Singak Samaj, Hong Kong; Barsha College, Tinkune; Fly Sky International Aviation Academy, Loyalty Academy, Mandikhatar; Dharan Travels and Tours, Satdobato; Little Steps, Lingden Sayang, Kirat Yakthung Manggena Chumlung, Papohang Lawati Sayang, Hong Kong; Fattaju Industries Pvt. Ltd, Bag Bazaar; Ingnam Pariwar, Hong Kong; Hukpa Chongbang Pariwar, Hong Kong; Lungfungwa Pariwar, Hong Kong; Wanem Pariwar, Hong Kong; Suman Wanem, Hong Kong; Krishna Senehang, Hong Kong; Hemraj Anchangbo, Hong Kong; Uttam Singak, Hong Kong; Priyansa Enterprises Pvt. Ltd, Chabhil; Our Home Boarding School, Dharan; Rajendra Jabegu, Keshar Ningleku, Korea; Roshan Limbu Pomo, Lolim Pomu, Ram Rai, Chitra Gupta Sanba, Ganesh Limbu, Chaitanya Tumbahamphe, Raju Angdembe, Hong Kong; and Dil Bahadur Lawati.

Official Beauty Parlour–Lotus Beauty Parlour , **Official Media** – Kantipur Saptahik, Gorkha FM 93 Mhz, Muzbuzz, and The Gurkhas.

Kala Subba – Choreographer, Aakash Shrestha – Dress Designer, Baikuntha Gautam – Official Camera Man, Deepak Shrestha – Official Designer, Prabin Attraya – Official Editor, Backdrop Designer – Manoj Shrestha, Miracle Infocom – SMS Partener, Online Partner – cybersansar.com.np, and Official Media Partner Channel Nepal.

Main Consultant– Kirat Yakthung Chumlung, Consultans- Krishna Subba, and Subash Palungwa.

Panel of Judges– Rajesh Hamal, Amar Tumyahang, Yangkila Sherpa, Sahana Bajracharya, Sarada Subba, Suraj Subba Nalbo, Jayan Subba Manandhar, and Baburam Thapa.

Instructors: Malvika Subba, Yehang Lawati, Arjun Nugo, Govinda Angbung, Yasheli Yonghang, Dr. Mahendra Lawati, Amar Lawati,Sulochana Thing, Hem Subedi, Fulman Bal, Bibek Regmi, and Sumit P JB Rana.

Contestants: Reshma Sambahamphe, Sumana Lungkhimba, Sanju Palungwa, Sushma Yaksho, Rupa Angbuhang, Rekha Phago, Sushma Tumbapo, Punam Yonghang, Nilima Maden, Bishu Yonghang, Bina Laksham, Jyoti Khapung, Sapana Thebe, Muskan Nembang, Pabitra Phemsohang, Krishtina Sambahamphe, Alina Thalang, Shanti Mangyak, Jayanti Chemjong, Dr. Alisha Wanem, Pramila Bakhim, Deepa Angdembe, Shova Sanba, Sita Lorinden, Nisha Pomu, Bindiya Samsohang, Anita Tumbapo, and Sanjita Sanyokpa.

Chief Guest: Chancellor, Til Bikram Nembang (Bairagi Kaila), Nepal Academy.

YAMAHA

Yamaha Bike Sales
Yamaha Generator Sales
Spares Parts, Servicing Centre, Exchange
Re-Condition Bike,
Financial Facilities & Many More...

Managing Director
Cell: 9851128744

President
Cell: 9851061373, 9803926969

PRIYANSA ENTERPRISES (P) LTD

Phone: 4490105, 016227915 Chuchepati-7, Chabahil, Kathmandu
Email: priyansa.enter@gmail.com

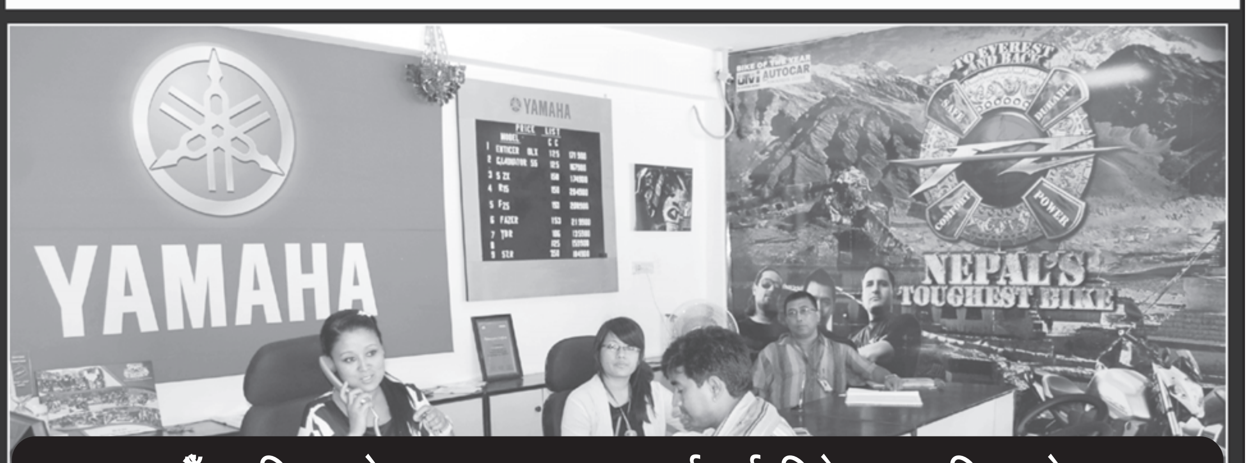

दसैं र तिहारको उपलक्ष्यमा ग्राहकवर्गलाई विशेष छुट दिइएको छ ।

● छोटकरी

लिविमञ्चको महाधिवेशन कार्तिक २,३,४ मा हुने

भाद्र ३१, काठमाडौँ । लिम्बू विद्यार्थी मञ्चको छैटौँ महाधिवेशन आगामी कार्तिक २, ३ र ४ गते लिम्बुवान मोरङको पथरी बजारमा हुने भएको छ । यसको लागि प्रचार–प्रसारको तयारी पुरा भएको मञ्चले जनाएको छ ।

"मातृभाषामा व्यवहारिक शिक्षा हाम्रो अभियान, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालमा स्वायत्त लिम्बुवान" भन्ने नाराको साथ महाधिवेशन सम्पन्न गर्न मञ्च लागेको छ ।

लिवि मञ्चले महाधिवेशन नजिकिन्दै जाँदा संगठन विस्तार तिब्र गतिमा गरिरहको छ । मञ्चको अनुसार लिम्बुवानका तेह्रथुम, ताप्लेजुङ, पान्थर, इलाम लगायत झापा जिल्लामा ३१, मोरङमा २१ र सुन्सरी जिल्ला कार्य समिति अन्तर्गत ३१ भन्दा बढि संगठनहरू र काठमाडौँ उपत्यकामा पनि विभिन्न क्याम्पसहरूमा संगठन विस्तार भईरहेको जानकारी दिइएको छ ।

चुम्लुङ स्थापना दिवसमा सुनसरीमा विविध कार्यक्रम

स्वर्णिमहाङ फोम्बो

भाद्र १७, सुनसरी । चुम्लुङको २४ औँ स्थापना दिवस सुनसरीमा विभिन्न नगर तथा गाउँ समितिहरूले विभिन्न कार्यक्रम गरी भव्यताकासाथ सम्पन्न गरिएको छ ।

चुम्लुङ धरान नगर समितिले स्थापना दिवसको अवसर पारेर 'भावी लिम्बुवानको रूपरेखा' विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ । कार्यक्रममा भवानी बराल, कमल तिगेला र नरप्रसाद लिम्बूले सहजिकरण गरेका थिए । उक्त कार्यक्रममा राजनीतिक दलका प्रतिनिधि तथा लिम्बुवान सङ्घ सङ्गठनका व्यक्तिहरूको उपस्थितिमा कार्यक्रम चुम्लुङहिम धरान १५ मा भएको थियो । याक्थुङ चुम्लुङ केन्द्रीय सचिव गेन्द्र इस्बो, उपाध्यक्ष दुर्गामाया लिम्बु, सदस्य चन्द्रमाया लिम्बु, सल्लाहकारहरु अकलबहादुर मेन्याङबो, हर्ष सुब्बा उपस्थिति रहेको थियो ।

कार्यक्रमको मुल उद्देश्य अबको लिम्बुवानको आन्दोलन कसरी अगाडि लिएर जान सकिन्छ । अथवा यसमा हामीले कुन रूपमा अगाडि बढेमा लिम्बुवान सुनिश्चितता गर्न सकिन्छ भन्ने बारेमा रहेको थियो ।

चुम्लुङ इटहरी नगर शाखाले सास्कृतिक कार्यक्रमको आयोजना गरी २४ औँ स्थापना दिवस भव्यताका साथ सम्पन्न गरेको छ । उक्त कार्यक्रमा चुम्लुङको लागि सहयोग पुर्‍याउने उषा इधिङगो लगायत अन्य महानुभावहरूलाई सम्मान गरिएकोको थियो ।

कार्यक्रम नगर अध्यक्ष तथा केन्द्रीय सदस्य ध्रुव सुब्बाको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको थियो ।

चुम्लुङ पाँचकन्या गाउँ शाखाको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा चुम्लुङको स्थापनाले लिम्बु जातिहरूको भाषा, लिपि, संस्कृतिमा पुर्‍याएको योगदान र अब चुम्लुङले गर्नु पर्ने भावी कार्यहरूकोबारे छलफल गरिएको थियो ।

सुनसरी अर्को गाउँ शाखा बराहक्षेत्र गाउँ शाखाको आयोजनामा भएको दिवस कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि याक्थुङ चुम्लुङ सुनसरी सदस्य नरेशकुमार इङवारमले चुम्लुङको अभियानमा एक जुट भई सहयात्रा गर्नु सबै आग्रह गर्दै हाल चुम्लुङले लिम्बूहरु भाषा, लिपि, संस्कृतिको विकास बढी महत्व दिई सहकार्य साथ अघि बढिरहेकोले बराक्षेत्र गाउँशाखामा पनि चुम्लुङको उद्देश्यहरूलाई लिएर अगाडि बढ्ने कुरामा विश्वस्त रहेको बताएका छन् ।

त्यसरी नै कियाचु हाँसपोसा, भरौल, महेन्द्रनगर र प्रकाशपुरले पनि विभिन्न कार्यक्रमको आयोजना गरी धुमधामसँग २४ औँ स्थापना दिवस विभिन्न कार्यक्रमहरूको आयोजना गरी सम्पन्न गरेका छन् ।०

स्थापना दिवसमा इलाममा वृक्षारोपण

दिलकुमार लिम्बू

भदौ १६, इलाम । 'विरूवा रोपौँ वातावरण जोगाऊ' भन्ने नाराका साथ किरात याक्थुङ चुम्लुङ इलामले स्थापना दिवसको अवसरमा शनिवार वृक्षारोपण गरेको छ । २४ औँ स्थापना दिवस मनाउने क्रममा इलामको वरवोटे एकस्थित शनिसारे डाँडामा चुम्लुङले वृक्षारोपण गरेको हो ।

चुम्लुङ बरबोटे शाखाको स्वामित्वमा रहेको ५२ हेक्टरको क्षेत्रफलमा फैलिएको लिम्बूहरूको समाधिस्थल जमिनमा तीन सय विरूवा रोपिएको चुम्लुङका डिकेन्द्र इदिङ्गोले जानकारी दिएको छ । वृक्षारोपणमा साज, लप्सी, उतिस, मलातो लगायतका विरूवा रोपिएको पनि इदिङ्गोले बताए ।

वृक्षारोपण गर्नुको उद्देश्यमाथि प्रकाश पार्दै चुम्लुङ इलामका कार्यावाहक अध्यक्ष अभिषेक एक्तेनले आदिवासीहरू वनजङगलसँग प्रत्यक्ष जोडिएकाले स्थापना दिवसमा वृक्षारोपण गरिएका थिए । लिम्बूहरूको समाधि गर्दा चलनचल्तीमा रहिआएको कङ्क्रिटको घर निर्माण गर्ने परम्परालाई तोड्दै एक चिहान, एक विरूवा अनुरूप पनि वृक्षारोपण उपयुक्त रहेको उनको भनाई छ । समाधिस्थलमा कङ्क्रिट प्रयोग नगरी ढुङ्गा माटोको प्रयोग गर्न सकिए समाधिस्थल लामो समयसम्म प्रयोगमा ल्यायन सकिने र यसलाई अझ हरियाली बनाउन बृक्षारोपण अनिवार्य

रहेको एक्तेनको भनाइ थियो ।

वृक्षारोपण कार्यक्रम किरात याक्थुङ चुम्लुङ इलाम र वरवोटे गाउँ शाखाको संयुक्तआयोजनामा भएको थियो । ५० बढीको सहभागिता रहेको वृक्षारोपणमा चुम्लुङका पूर्वकेन्द्रिय सदस्य मनराज जवेगु, कार्यावाहक अध्यक्ष एक्तेन, जिल्ला सचिव सन्तोष नेम्बाङ, कोषाध्यक्ष फूलमाया जवेगु, आजीवन सदस्य खुस वहादुर लिम्बू, किरात याक्थुङ फासिङका अध्यक्ष वखत बहादुर आङदेम्बे, लिम्बू विद्यार्थी मञ्च म.र.व. क्याम्पसका विद्यार्थीहरूको उपस्थिती रहेको थियो ।

चुम्लुङको २४ औँ स्थापना दिवसका अवसरमा जिल्लाको बाँभोमा गाउँको उत्कृष्ट लिम्बू विद्यार्थीहरूलाई सम्मान गरिएको छ त्यस्तै गोर्खे गाउँ शाखामा पनि विभिन्न खेलकुदका कार्यक्रम गरी स्थापना दिवस मनाइएको चुम्लुङ इलामले तान्छोप्पालाई जानकारी दिएको छ ।

धनकुटामा सहयोगदाता र विद्यार्थी सम्मानित

भक्तशेर चेम्जोङ

भाद्र १७ धनकुटा । किरात याक्थुङ चुम्लुङको २४ औं स्थापना दिवस धनकुटामा पनि विविध कार्यक्रमको आयोजना गरी भव्यताको साथ मनाएको छ । यस अवसरमा धनकुटा जिल्लाबाट सामुदायिक विद्यालयहरूबाट २०६८ को एस. एल.सी .परीक्षमा लिम्बू विद्यार्थी मध्ये सर्वोत्कृष्ट अंक ल्याइ उतिर्ण हुने श्री राम नवमी उ.मा.वि. बुढिमोरङका विद्यार्थी विजय इवाहाङ लिम्बूलाई उनको उत्तरोत्तर प्रगतीको लागि शुभकामना सहित प्रमाणपत्र, नगद तथा पुरस्कारले सम्मान गरिएको थियो ।

त्यस्तै कियाचु धनकुटालाई आवश्यक फर्निचर प्रदान गर्ने धनकुटा राजारानी ९ निवासी पूर्णमाया राईलाई प्रमाणपत्र दिएर सम्मान गरिएको थियो । उक्त अवसरमा कियाचुका केन्द्रीय सदस्य हेम आङला लिम्बूले मन्तव्य राख्दै यस्ता सम्मानित कार्यक्रमले हौसला दिनुका साथै विद्यार्थी र सहयोगदातालाई चुम्लुङ प्रतिको विश्वास बढेर जाने कुरा व्यक्त गरे । कियाचुका जिल्ला अध्यक्ष टेकरत्न चेम्जोङको अध्यक्षतामा सम्पन्न कार्यक्रममा कियाचुका राष्ट्रिय पार्सद लोकेन्द्र तिगेला ,सल्लाहाकार शिव इङनाम, जिल्ला सदस्य रमेश इवा लगायतले चुम्लुङको चर्चा गरेका थिए ।

धरान नगर अधिवेशनमा सुवासचन्द्र निर्वाचित

असोज ७, सुनसरी । किरात याक्थुङ चुम्लुङ धरान नगरको छैटौँ अधिवेशनबाट सुवासचन्द्र हुक्पा चोङ्बाङको अध्यक्षतामा १५ सदस्य नगर कार्यसमिति चयन भएको छ ।

जसमा उपाध्यक्ष राज बहादुर ऐभङ, सचिव तिलविक्रम योङहाङ, सहसचिव हितराम तिलिङ, कोषाध्यक्ष पदमा लिम्बू लगायत १५ सदस्यीय नयाँ कार्यसमिति गठन भएको छ । थप दुई सदस्य पछि मनोनित गरिने कुरा उक्त नगर कार्यसमितिले तान्छोप्पालाई जानकारी गराएको छ । उक्त अधिवेशनमा चुम्लुङ केन्द्रीय उपाध्यक्ष दुर्गामाया लिम्बूको प्रमुख आतिथ्यमा सम्पन्न भएको थियो ।

छोटकरी

टङ्क वनेमको अर्को कविता सङ्ग्रह 'सङ्गीनको मूर्च्छना'

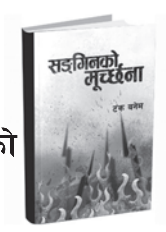

काठमाडौँ । बेलायतमा रहेर साहित्य सृजनारत कवि टङ्क वनेम सङ्गीनको मूर्च्छना नामक कविता सङ्ग्रह र लिएर आएका छन् । भाद्र १६ गते काठमाडौँस्थित कमल पोखरीमा रहेको रोदुङ फुडस् होटलमा संगीनको मूर्च्छनाको विमोचन चुम्लुङ सम्पन्न भयो ।

नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानका कूलपति वैरागी काइँलाले कृतिको विमोचन गर्नुभएको थियो । कुलपति काइँलाले टङ्क वनेमका कवितामा ठूलो दर्शनका विरूद्ध सानो दर्शनको विद्रोह चेत रहेको बताउनुभयो । मुन्धुमी दर्शनको प्रयोगसहितका कविता र डायोस्परिक अनुभूति समेटिएका सङ्गीनको मूर्च्छनाका कविताहरूलाई समालोचक डा. गोविन्दराज भट्टराईले उत्तरआधुनिकतावादी दृष्टिले निरूपण गर्नुपर्ने बताउनुभएको थियो ।

कवि श्रवण मुकारूङले वनेमका कविताहरू पुराना नेपाली कविताहरूलाई समेत विनिर्माण गरिएको बताउनु भयो । प्राज्ञ अमर तुम्याहाङले कवि टङ्क वनेमको खोज अनुसन्धान र लिम्बु साहित्यको पाटोबारे प्रकाश पार्नुभएको थियो । युवा समालोचक तथा दर्शनशास्त्री धर्मेन्द्रविक्रम नेम्बाङले वनेमका कवितालाई नेपाली बहुचरित्र, बहुसौन्दर्यशास्त्रको पक्ष उजागर भएको बताउनु भयो ।

कवि वनेमका सहोदर दाजु किरात याक्थुङ चुम्लुङ ललितपुरका अध्यक्ष मकरधोज वनेमले सानैदेखि साहित्यमा निर्लिप्त भाइ टङ्क अन्ततः 'साहित्यकार छवी' मा स्थापित भएकोले आफूहरूलाई समेत कवि टङ्कको नातेदारका रूपमा समाजले चिन्ने गर्दा गौरव लाग्ने बताउनुभयो ।

नेपाली वाङ्मय परिषद्को आयोजनामा सम्पन्न विमोचन चुम्लुङलाई नेपाल संगीत प्रज्ञा प्रतिष्ठानका सदस्य श्रवण मुकारूङको सभापतित्वमा समपन्न भएको थियो । कार्यक्रममा कवि विमला तुम्खेवा, चन्द्रवीर तुम्बापो, नाकिमा र हेमन यात्रीले सङ्ग्रहका कविताहरू वाचन समेत गर्नुभएको थियो ।

नेपाली प्रतिभा प्रतिष्ठान बेलायतले प्रकाशन गरेको उक्त कविता सङ्ग्रहको मूल्य रू. १२५ राखिएको छ ।

पान्थर चुम्लुङमा बुद्ध इङ्वाको नेतृत्व

कमिता तुम्बापो

भाद्र ३०, पान्थर । किरात याक्थुङ चुम्लुङ थुम पोराक पान्थरको छैटौ जिल्ला अधिवेशन सदरमुकाम फेदेनमा सम्पन्न भएको छ । भाद्र १७ र १८ गते सम्पन्न अधिवेशनले बुद्धराज इङवा लिम्बूको अध्यक्षतामा २१ सदस्यीय नयाँ कार्य समितिको चयन गरेको छ ।

उक्त कार्यसमितिमा उपाध्यक्ष रघुविर नेम्बाङ, सचिव लक्ष्मीहाङ आङ्बा, सहसचिव कमिता तुम्बापो कोषाध्यक्ष नरेन्द्र अन्योल केरूङ लगायत सदस्यहरू रहेका छन् ।

अधिवेशनको उद्घाटन केन्द्रिय चुम्लुङ उपाध्यक्ष दुर्गामाया लिम्बूले गर्नुभएको थियो । अधिवेशनले ३ जना राष्ट्रिय पार्षद र ७ जना जिल्ला परिषद ससस्य समेत छनौट गरेको छ । अधिवेसनमा २ सय बढी सङ्ख्यामा जिल्ला भित्र तथा जिल्लाका गाउँ कमिटीबाट प्रतिनिधि पर्ययवेक्षकको सहभागिता रहेको थियो । नयाँ कार्य समितिले एक प्रेस विज्ञप्ती जारी गर्दै सरकारसँग ऐतिहासिकताको आधारमा एकल जातीय पहिचान सहितको संघिय लिम्बुवान राज्य हुनु पर्ने माग गरेको छ ।

तेह्रथुम अधिवेशन माघ ५ र ६ गते हुने

प्रकाश तुम्बाहाङफे

भाद्र ३१, तेह्रथम । किरात याक्थुङ चुम्लुङ तेह्रथुम जिल्ला कार्यसमितिको ७ औँ जिल्ला अधिवेशन माघ ५ र ६ गते म्याङलुङ बजार तेह्रथुममा गर्नको लागि लिला बहादुर तुम्बाहाङफेको अध्यक्षतामा २३ सदस्य आयोजक समिति गठन भएको तान्छोप्पालाई जानकारी गराएको छ ।

लामो समयदेखि अधिवेशन गर्न नसकिर हेको अवस्थामा आगामी माघ भित्रमा सम्पन्न गर्ने तयारीमा लागेका छन् । गठन भएको आयोजक समितिहरूमा उपसमितिहरू पनि गठन भएको छ । जसमा काजी तुम्बाहाङफेको संयोजकत्वमा ७ सदस्य आर्थिक समिति, जितलाल कुरूम्बाङको संयोजकत्वमा ७ सदस्य प्रचार-प्रसार र मञ्च व्यवस्थापनको लागि सन्तोष तिगेलाको संयोकत्वमा ३ सदस्य समिति गठन भएको छ ।

यो आयोजक समितिले सम्पन्न गर्ने नयाँ कार्यसमिति तेह्रथुम चुम्लुङले एक सक्षम र सहि कार्यसमिति पाउने अपेक्षा आयोजक समितिको रहेको छ ।

मोर्चाको केन्द्रीय समिति पुनर्गठन

भाद्र १७, दमक । नेकपा-माओवादी लिम्बुवान राष्ट्रिय मुक्ति मोर्चा, नेपालको भाद्र १६ र १७ गतेका दिन झापाको दमकमा मोर्चाको चौँथो राष्ट्रिय भेलाले केन्द्रीय समिति पुनर्गठन गरेको छ ।

संविधान सभाबाट आम नेपाली जनताले चाहेको संविधान बन्ने प्रचुर सम्भावना हुँदा-हुँदै पनि एमाले, माओवादीभित्र रहेका समावेशीमूलक राज्यको पुनरसंरचना र पहिचान सहितको सङ्घीयता नचाहने तत्वहरूले सहमतिको नाटक मञ्चन गर्दै संविधान निर्माणको काम नै अगाडि नबढाइ उल्टो षडयन्त्रमूलक ढङ्गले संविधान सभा विघटन गरी आदिवासी, जनजाती, दलित, मधेसी लगायत सबै वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग र समुदायलाई फेरि शताब्दीयौं पछाडी धकेल्ने षडयन्त्रकारी पार्टी नेतृत्वको कुकर्मको विरोध र भण्डाफोर गर्नुको सट्टा उल्टै साथ सहयोग र समर्थन गरी आम कार्यकर्ताहरु माझमा भ्रम सिर्जना गरी मोर्चालाई दक्षिणपन्थि संशोधनवादीसँगको सङ्गठनात्मक सम्बन्ध विच्छेद गरी लिम्बुवान राष्ट्रिय मुक्ति मोर्चा, नेपाल पुनर्गठन गर्न गरेको छ । उक्त भेलाले ध्रुब आङदेम्बेको अध्यक्षतामा ६५ सदस्यीय केन्द्रीय समिति गठन गरेको छ । यसैगरी महिला विभाग, प्रकाशन विभाग, संस्कृती तथा शैक्षिक विभाग, स्कुलिङ विभाग, आर्थिक विभाग, अनुशासन विभाग, युवा परिचालन विभाग, प्रवास विभाग गठन गरिएको छ भने लिम्बुबान, कोचिला र नेवाः राज्यका क्षेत्रीय संयोजकहरु र जिल्ला इन्चार्जहरु पनि तोकिएका छन् । ०

हार्दिक समवेदना

तुम्बापो समाज सेवा सङ्घका केन्द्रीय सल्लाहकार श्री देवी तुम्बापोका भतिज एवम् सङ्घका सक्रिय सदस्य श्री भबिन्द्र तुम्बापोका छोरा हाम्रा मिलनसार मित्र तेगेन्द्र तुम्बापोको बैदेशिक रोजगारको क्रममा ३३ वर्षको अल्पायुमा मलेसिया मृत्यु भएकाले त्रैमासिक पुण्य तिथिको यस घडीमा मृतक आत्माको चिर शान्तिको कामना गर्दै शोक सन्तप्त परिवारमा गहिरो समवेदना प्रकट गर्दछौँ ।

स्व. तेगेन्द्र तुम्बापो
जन्म : २०३६/७/५
मृत्यु : २०६९/२/१२

श्री आशबहादुर तुम्बापो
अध्यक्ष एवम्
समस्त तुम्बापो समाज सेवा सङ्घ काठमाडौँ उपत्यका शाखा परिवार

स्व. उपसेनानी साम्योक योङ्हाङ
जन्म : २०४५/११/११
मृत्यु : २०६९/३/९

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

किरात याक्थुङ चुम्लुङका केन्द्रीय सदस्य चन्द्रकुमार योङ्हाङ तथा भीमा योङ्हाङका छोरा उपसेनानी साम्योक योङ्हाङ नेपाली सेनाको बरख गण अन्तर्गत अमलेख गञ्जमा कार्यरत रहँदा असामयिक निधन भएकाले मृत आत्माले शान्ति पाओस् भनी तागेरा निङ्वाभुमाङसँग प्रार्थना(सेवा) गर्दछौँ ।

कविराज आङदेम्बे
अध्यक्ष
तथा समस्त किरात याक्थुङ चुम्लुङ भक्तपुर परिवार

उठाऔँ सबैले जोडदार आवाज, बनाऔँ मानव बेचबिखनमुक्त समाज

नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

[illegible]

[illegible]

[illegible]

लिम्बू भाषाको रेडियो कार्यक्रम सुनौं ।

Radio Nepal Dhankuta
MW 648 KHz / FM 100 MHz
धनकुटा बजार, धनकुटा
समाचार बेलुकी ५:३० देखि ५:३५
कार्यक्रम : सोमबार १०:३० देखि ११:००
विहिबार १०.३० देखि ११.०० बजे

Gorkha FM 93 MHz
अनामनगर, काठमाडौँ
कार्यक्रम : आइतबार दिउँसो २ देखि २:४५

Saptakoshi FM 90 MHz
इटहरी, सुनसरी
कार्यक्रम : मङ्गलबार विहान ९:१५ देखि १०:००

Sumhatlung FM 104.2 MHz
फेदेन बजार, पान्थर

समाचार विहान ८, बेलुकी ८
कार्यक्रम : सोमबार ८:१५ देखि ८:४५ बेलुकी

Saptrangi FM101.6 MHz ,
दमक बजार, झापा
समाचार विहान १०:००
कार्यक्रम : आइतबार विहान ५:१५ देखि ५:३५

ILAM FM 93 MHz,
इलामबजार, इलाम
समाचार विहान ८:००
कार्यक्रम : मङ्गलबार १०:३० देखि ११:००

Menchhyayem FM 102.6 MHz
मेयङलुङ बजार, तेरथुम
समाचार विहान ८:०० र बेलुकी ६:४५
कार्यक्रम : आइतबार ५:१५, सोमबार २:३०, मङ्गलबार २:३०, विहिवार ५:१५ र शुक्रबार ५:४५

शक् हु?सिङ्मारो (लिपि सिकौं):

१. कुबुङ् सक् (स्वर वर्ण)

ᤀ	ᤀ᤹	ᤀᤠ	ᤀᤠ᤹	ᤀᤡ	ᤀᤡ᤹	ᤀᤢ	ᤀᤢ᤹	ए
अ	अः	आ	आः	इ	इः	उ	उः	ᤀᤧ
ᤀᤤ	ᤀᤨ	ᤀᤦ	ᤀᤲ	ᤀᤧ	ᤀᤧ᤹			
ऐ	ओ	औ	अं	ए़	ए़ः			

भाषाविद्हरूका अनुसार लिम्बू भाषामा जम्मा १२ वटा स्वर वर्ण हुन्छन् । (ᤀᤤ, ᤀᤦ,ᤀᤲ) पुरानो वर्णमालामा पाइए तापनि भाषाविज्ञानका आधारमा ती वर्णहरू लिम्बू स्वरवर्णमा भेटिंदैनन् । ᤀᤧ र ᤀᤨ बाहेक अरु सबैमा ह्रश्व र दीर्घ हुन्छन् । तापनि यहाँ परम्परागत स्वर वर्णहरू (ᤀᤤ, ᤀᤦ, ᤀᤲ) लाई पनि समावेश गरिएको छ ।

२. कुधक् सक् (व्यञ्जन वर्ण)

ᤁ	ᤂ	ᤃ	ᤄ	ᤅ	ᤆ	ᤇ	ᤈ	ᤋ	ᤌ
क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	त	थ
ᤍ	ᤎ	ᤏ	ᤐ	ᤑ	ᤒ	ᤓ	ᤔ	ᤕ	ᤖ
द	ध	न	प	फ	ब	भ	म	य	र
ᤗ	ᤘ	ᤛ	ᤜ	᤺					
ल	व	स	ह	मुक्फ्रेङ्					

लिम्बू भाषामा जम्मा १६ वटा व्यञ्जन वर्ण र ९ वटा सम्वर्ण हुन्छन् । ध्वनिक चिन्ह मानिदै आएको मुक्फ्रेङ पनि व्यञ्जन वर्ण भएको पुष्ट्याइँ भएको छ ।

३. सक्नाम्फन् (बाह्रखरी)

ᤁ	ᤁ᤹	ᤁᤠ	ᤁᤠ᤹	ᤁᤡ	ᤁᤡ᤹	ᤁᤢ	ᤁᤢ᤹
क	कः	का	काः	कि	किः	कु	कुः
ᤁᤧ	ᤁᤤ	ᤁᤨ	ᤁᤦ	ᤁᤲ	ᤁᤩ	ᤁᤩ᤹	
के	कै	को	कौ	कं	के़	के़ः	

४. खानिन् (अङ्क)

᥆	᥇	᥈	᥉	᥊	᥋	᥌	᥍	᥎	᥏	᥇᥆
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
होप्	थिक्	नेत्	सुम्	लि	ङा	तुक्	नु	येत्	फाङ्	थिबोङ्

(साधारणतया दशदेखि माथि २ तरिकाले पढ्ने गरिन्छ । जस्तै ११ लाई थिबोङ् थिक् वा थिक् थिक्, १२ लाई थिबोङ् नेत् वा थिक् नेत्)

५.कुशेक् सक् (ध्वनिक चिन्ह)

स्वर वर्णका चिन्हबाहेक अरु पनि “कुशेक् शक्” नामक दुई चिन्हहरू छन् । तिनीहरू बिना कति लिम्बू शब्दको पूर्ण रुपमा उच्चारण हुन सक्तैन । ती ध्वनिक चिन्हहरू यस प्रकार छन् ।

(क) (᤹) केम्फ्रेङ (ख) (_) स?ई

(क) ( ) के:म्फ्रेङले लिम्बू स्वरवर्णको दीर्घता जनाउँछ । त्यसैले के:म्फ्रेङले अक्षरको ध्वनि साधारणतः लामो हुन्छ । जस्तै :

ᤗᤧ᤹ᤔᤠ – लेःङ्मा – चिप्लिनु

हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

किरात याक्थुङ चुम्लुङ हङकङको ९औं अधिवेशनबाट श्री त्रिभुवन लुम्फुङ्वा लिम्बूको अध्यक्षतामा, किरात याक्थुङ चुम्लुङ जिल्ला कार्यसमिति ललितपुरको छैटौं अधिवेशनबाट श्री मकरध्वज वनेमको अध्यक्षतामा र किरात याक्थुङ चुम्लुङ जिल्ला कार्यसमिति पान्थरको छैटौं अधिवेशनबाट श्री बुद्ध इङ्वाको अध्यक्षतामा नव निर्वाचित सम्पूर्ण पदाधिकारीहरूमा हार्दिक बधाई तथा पूर्ण कार्यकालको सफलताको लागि शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

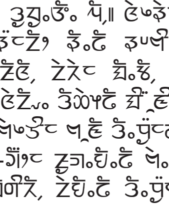

त्रिभुवन लुम्फुङ्वा लिम्बू
किरात याक्थुङ चुम्लुङ, हङकङ

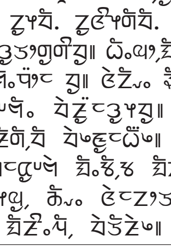

मकरध्वज वनेम लिम्बू
किरात याक्थुङ चुम्लुङ,
जिल्ला कार्यसमिति ललितपुर

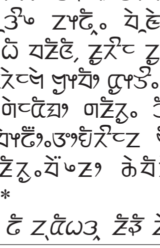

बुद्ध इङ्वा
किरात याक्थुङ चुम्लुङ,
जिल्ला कार्य समिति पान्थर

किरात याक्थुङ चुम्लुङ, केन्द्रीय कार्य समिति तथा तान्छोप्पा परिवार

हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

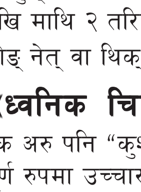

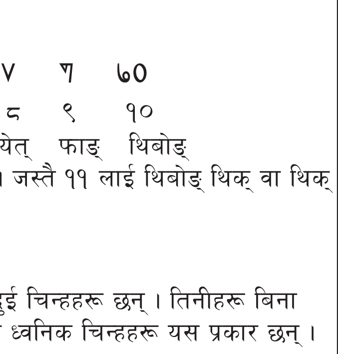

युमा आर्ट एण्ड कल्चर सेन्टरले आयोजना गरेको पूर्वाञ्चलव्यापी एकल गायन प्रतियोगिता 'लिम्बुवान आइडल २०१२' मा **कन्चन थलङ** (मोरङ) प्रथम भई विजयी हुनु भएकोमा हार्दिक बधाई व्यक्त गर्दछौं, साथै द्वितीय लक्ष्मण चोङवाङ (ताप्लेजुङ), तृतीय एल. बी. सुब्बा (सुन्सरी) र अन्य सम्पूर्ण प्रतियोगी गायन प्रतिभाहरूलाई हार्दिक बधाई तथा उतरोत्तर प्रगतिका लागि शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

किरात याक्थुङ चुम्लुङ तथा तान्छोप्पा परिवार

चुम्लुङ २४औं वर्षमा: काइलालाई मुन्धुम पुरस्कार

भाद्र १७, ललितपुर । संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशीले आफ्नो पहिचान झल्काउने संस्कृति तथा मुन्धुमलाई बुझ्नु र निरन्तरता दिनुका साथै हामीले हाम्रो पुर्खा यलम्बर सम्बन्धी खोज तथा अनुसन्धान गर्नु जरूरी भएकोले यस प्रति सबै लिम्बू समुदाय लाग्नु पर्ने बताएको छ ।

किरात याक्थुङ चुम्लुङको २४ औं स्थापना दिवसको अवसरमा ललितपुर चुम्लुङहिममा आयोजित कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि जोशीले सो कुरा बताएका हुन् । संस्कृतिविद् जोशीले लिम्बू समुदायमा विश्व बह्ममाण्ड कसरी सृष्टि भयो भन्ने विषयमा गहन दर्शन रहेको बताउँदै उहाँले अगाडि भन्नुभयो, "जातीय पहिचानका लागि भाषा, लिपि, संस्कृति तथा मुन्धुमलाई निरन्तरता दिन जरूरी छ ।"

पहिचान जोडिएको एक अर्को प्रसङ्गमा हामी किरातीहरू यल भएकोले यसको खोजी हुन जरूरी रहेको उनले बताए । जोशीका अनुसार यलको उत्पत्ति खोज्दै जाँदा यलम्बरसम्म पुग्ने भएकोले केही विद्वान्का विचारमा यलम्बरैबाट यल आएको हो कि भन्ने तर्क छ । यो अध्ययनको विषय भएकाले यलम्बरलाई खोज्दै जाँदा इन्द्रचोकको आकाश भैरवसम्म पुग्छौं । यलम्बरको रूप मानिएको भैरवलाई आफ्नो पुज्य देवता (आगोदियो) को रूपमा आजतक मानिआएका छन् ।

किरात याक्थुङ चुम्लुङ केन्द्र, ललितपुर, काठमाडौं, भक्तपुर, लिम्बू सांस्कृति परिषद् र याक्थुङ सहयोगकोषको संयुक्त आयोजनामा आयोजित उक्त कार्यक्रममा एक लाख राशीको रत्नशोभा-शुभलक्ष्मी मुन्धुम पुरस्कार प्रथम पटक नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानको कुलपति वैरागी काइँलालाई प्रदान गरिएको छ ।

किरात याक्थुङ चुम्लुङद्वारा सञ्चालित मञ्जुल याक्थुम्बाद्वारा स्थापित उक्त पुरस्कार यस पटक वैरागी काइँलाको 'तङसिङ तक्मा मुन्धुम' पुस्तकलाई छनोट गरिएको हो ।

यस्तै कार्यक्रममा पुरस्कृत वैरागी काइँलाले हामी आज मुखमुखै वाचन गर्दै आएको मुन्धुमलाई लिपिबद्ध गरे वेद जस्तै हजारौं वर्षसम्म नबदलिई रहने बताउनु भयो । उहाँले अगाडि भन्नुभयो, "लिम्बु भाषा, लिपि, साहित्य संस्कृति र सभ्याताको संरक्षण गर्नका लागि मुन्धुम लिपिबद्ध हुनु पर्ने बताउनु भयो ।"

याक्थुङ चुम्लुङ ललितपुरको चुम्लुङहिम निर्माण तथा गतिविधि सहितको पुस्तक 'चुम्लुङहिम अभिलेख' विमोचन गरिएको थियो ।

सो समारोहमा याक्थुङ सहयोग कोषले सदा वर्षभैँ यसवर्ष पनि २०६८ सालमा सरकारी विद्यालयबाट एस.एल.सी. परीक्षामा उत्कष्ट अङ्कमा पास गर्ने छात्रछात्रा पवन योङहाङ लिम्बू (८८.५%) श्री मेलन्ची घ्याङ माध्यमिक विद्यालय हेलम्बू, सिन्धुपाल्चोक र प्रविणा लिम्बू (७६.३८%) श्री पृथ्वी उच्च मावि खाम्लुङ ताप्लेजुङ लाई १०/१० हजार नगद सहित प्रसंसापत्र प्रदान गरेको छ भने कियाचु ललितपुर, काठमाडौं र भक्तपुरले २०६८ सालमा एस.एल.सी. परीक्षामा पास हुने सम्पूर्ण याक्थुङ विद्यार्थीहरूलाई सम्मान गरिएको थियो । यस्तै चुम्लुङका केन्द्रीय अध्यक्षले चुम्लुङको संरक्षक, आजीवन सदस्यहरूको प्रमाणपत्र वितरण गरेको थिए ।

चुम्लुङ केन्द्रीय अध्यक्ष उत्तमसिंह थाङ्देनको अध्यक्षतामा सम्पन्न उक्त कार्यक्रममा चुम्लुङको गतिविधि महासचिव लिला सिङगकबाट प्रस्तुत भएको थियो । लिम्बू सांस्कृतिक परिषद्द्वारा विभिन्न सांस्कृतिक कार्यक्रम पनि प्रस्तु गएिको थियो ।

प्रथम स्पार्क मिस लिम्बूमा निलिमा मादेन

असोज ५, काठमाडौं । ताप्लेजुङकी निलिमा मादेनले २८ प्रतिस्पर्धीलाई पछि पार्दै प्रथम स्पार्क मिस लिम्बू २०१२ को उपधी जितेकी छिन् । शुक्रवार राजधानीको नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान कमलादीमा भएको अन्तिम प्रतिस्पर्धामा उनले उपाधी चुमेकी हुन् ।

२३ वर्षीया मिस लिम्बू २०१२ विजेता निलिमा पेशाले फेसन डिजाइनर हुन् । यस्तै विपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान धरान घोपामा कार्यरत डा. एलिसा वनेम मिस लिम्बूको फस्ट रनरअफ भइन् भने सकेन्ड रनरअफ एलिना थलङ भएको छिन् । लिम्बू युथ असोसिएसनको आयोजनामा भएको प्रतियोगितामा देश तथा विदेशमा रहेको १७ देखि २५ वर्ष उमेर समूहका २८ प्रतिस्पर्धीले भाग लिएको थिए । प्रतियोगितामा पूर्वाञ्चल अडिसन धरानबाट ११ र काठमाडौं अडिसनबाट १८ जना सहभागी रहेका थिए ।

प्रतियोगीहरूलाई पूर्व मिस नेपाल माल्भिका सुब्बा, आलोक नेम्बाङ, कोरियोग्राफर कला सुब्बाले ३ महिने लामो कोरियोग्राफी प्रशिक्षण दिएका थिए । फाइनल कार्यक्रममा प्रमुख निर्णायक महानायक राजेश हमाल थिए भने फेसन डिजाइनर जयन सुब्बा, भूपू. पर्यटनमन्त्री याङ्किला सेर्पा, निर्देशक सुरज सुब्बा नाल्बो, अधिवक्ता सारदा सुब्बा, प्राज्ञ अमर तुम्याहाङ, नायिका साहना बज्राचार्य तथा युवा समाजसेवी बाबुराम थापा निर्णायक रहेका थिए ।

प्रतियोगितामा मिस लिम्बू लगायत १७ विद्यामा विजेता घोषणा गरेको छ । यसमा मिस लिम्बू निलिमा मादेन, फस्ट रनर अफ डा. एलिसा मादेन, सेकेन्ड रनर अफ एलिना थलङ, ब्रेस्ट ड्रेस, मिस क्याटवाक र मिस भ्युअर्स चोइज्ड गरी ३ अवार्ड मुस्कान नेम्बाङ रहेका छन् । यसरी नै युमा मिस कल्चरल अवार्ड सुमना लुङ्खिम्बा, मिस ट्यालेन्ट अवार्ड एलिना थलङ र निसा पोमु, मिस बेस्ट स्माइल सुषमा याक्सो, बेस्ट फिगर विन्दिया साम्सोहाङ, मिस फोटोजेनिक अनिता तुम्बापो, मिस डिसिप्लिन क्रिस्टिना सम्बाहाङफे, मिस फ्रेन्ड्ली सपना थेबे, मिस पङ्चुअल रेस्मा सम्बाहाङफे, मिस चार्मिङ निलिमा मादेन, बेस्ट स्कीन रेखा फागो र बेस्ट हेयर डा. एलिसा वनेम अन्य टाइटन विजेताहरु हुन् ।

लिम्बुवान आइडलमा कन्चन थलङ

असोज ८ धरान । लिम्बुवान आइडलको उपाधि कन्चन थलङ (मोरङ)ले जितेका छन् । उनले नगद रू १ लाख रूपैया सहितका पुरस्कार प्राप्त गरेका छन् । दोस्रो लक्ष्मण चोङवाङ भएका छन् (ताप्लेजुङ) उनले नगद रू ५१ हजार नगद र तेस्रो एल. बी. सुब्बा (सुन्सरी) बन्न सफल बनेका छन् उनले नगद ३१ हजार प्राप्त गरेका छन् । नगद पुरस्कारको ब्यवस्था ब्रुनाईमा रहेका लिम्बुवानवासीहरूले गरेका हुन ।

असोज ८ गते युमा आर्ट एण्ड कल्चर सेन्टरले आयोजना गरेको पूर्वाअञ्चलव्यापी एकल गायन प्रतियोगिता 'लिम्बुवान आइडल २०१२' को अन्तिम प्रतियोगिता लिम्बुवानको (इतिहासमा र प्रस्तावित) राजधानी धरान (विजयपुर) मा भएको थियो । उत्कृष्ट ११ प्रतियोगिहरूले फाइनलमा आफ्नो कला प्रस्तुत गरेका थिए ।

लिम्बुवान आइडलका अन्तिम ११ प्रतिस्पर्धीहरूमा कुन्ता बराल(ताप्लिजोङ), तुलसा आङ्देम्बे (झापा), लक्ष्मण चोङ्बाङ (ताप्लिजोङ), एल.बी. सुब्बा (सुनसरी), सुजन थापा मगर (सत्तुवासभा), मदन चेम्जोङ (धनकुटा), पुष्पराज बसेल (तेह्रथुम), उदय नेम्बाङ (पान्थर), मान थुलुङ राई (इलाम) र कञ्चन थलङ (मोरङ) रहेका थिए ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि बरिष्ठ लोक गायक एल. पी जोशी र निर्णायकहरु गायक तथा संगीतकार साजन राई, बरिष्ठ पत्रकार तथा संगीतकर्मी विजय श्रेष्ठ, संगीतकार शम्भु गुरूङ र संगीतकर्मी डम्बर लिम्बू रहेका थियो ।

बलिहाङ पुरस्कार येहाङ लावतीलाई

भाद्र ६ काठमाडौं । किरात याक्थुङ चुम्लुङ काठमाडौंद्वारा स्थापित बलिहाङ पुरस्कार लिम्बू भाषा साहित्यकार येहाङ लावतीलाई प्रदान गरि एको छ । आदिवासी लिम्बूको भाषा लिपि र साहित्यमा निरन्तर योगदान पुऱ्याए वापत यस पटकको बलिहाङ पुरस्कार साहित्यकार लावतीलाई प्रदान गरिएको छ ।

एक भव्य समारोहका वीच प्रमुख अथिति उपराष्ट्रपति सम्माननीय परमानन्द झाबाट सो पुरस्कार प्रदान गरिएको थियो । भाद्र ६ गते र सियन कल्चर कमलादीमा सम्पन्न उक्त कार्यक्रमममा बोल्दै उपराष्ट्रपति परमानन्द झाले सबैले आफ्नो मातृभाषा, साहित्य र लिपिलाई संरक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकता औंल्याएका छन् । उनले आफ्नो भाषा र संस्कृतिको संरक्षणमा ध्यान नपुऱ्याउँदा धेरै जातजाति र समुदायका मातृभाषा हराउँदै गएकोले यस क्षेत्रमा जोड दिन सबै जाति तथा समुदाय यसमा लाग्नु पर्नेमा जोड दिए ।

कार्यक्रममा सम्मानित व्यक्तित्व लावतीले कुनै समय भाषा लिपिको संरक्षणको लागि पत्रमित्रे अभियान चलाउनु परेको त्यस बेलाको राज्यसत्ताले यही भाषा लिपिको संरक्षणको लागि कार्य गर्दा कति साथीहरूले जेल नेल भोग्नु परेको तर आजको समयसम्म आईपुग्दा देशको दोश्रो प्रमुख व्यक्ति जो आफै भाषाको अभियन्ता रहेको व्यक्तिको हातबाट सम्मानित हुँदा अत्यन्तै खुशी भएको बताए ।

सम्मानित व्यक्तित्व लावतीको बारेमा नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानका कुलपति बैरागी काइँलाले प्रकाश पारेका थिए भने बलिहाङ र बलिहाङ पुरस्कारको बारेमा कियाचु काठमाडौँका उपाध्यक्ष तिलविक्रम लिम्बूले प्रकाश परेको थियो भने कियाचु केद्रीय अध्यक्ष उत्तमि सिं थाङदेन लिम्बूले समेत शुभकामना मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए । कार्यक्रममा कियाचु काठमाडौँमा लामो समयदेखि विभिन्न क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याएका विभिन्न व्यक्तित्वहरूलाई सम्मान गरिएको थियो । स्पार्क मिस लिम्बुका २९ प्रतियोगीहरूको परिचयात्मक कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नुका साथै लिम्बुवान आइडलका कलाकारहरू र अन्य कलाकारहरूको साङ्गीतिक प्रस्तुती र केलाङको प्रस्तुती गरिएको थियो ।

दूरदर्शी, त्रिकालदर्शी, प्रजावत्सल र मृत्युमाथि नै विजय पाउने राजा बलिहाङको स्मृतिमा स्थापना गरिएको सो पुरस्कारको राशि रू. १६ हजार नगद र सम्मानपत्र रहेको छ । यो पुरस्कार प्रत्येक तीन वर्षमा प्रदान गरिन्छ, यो पुर स्कार पटक स्वदेशी श्रष्टा र एकपटक विदेशी श्रष्टालाई प्रदान गरिने उक्त बलिहाङ पुरस्कार यो भन्दा अगाडी स्व. काजीमान कन्दङवा नेपाल, स्व.पी.एस. मुरिङला सिक्किम भारत, बैरागी काइँला नेपाल र बी. बी. मुरिङला सिक्किम भारतलाई प्रदान गरी सकेको छ ।

केलाङ नृत्य सहजरुपले तयार गर्न सकिने

स्वर्णिमहाङ फोम्बो

भाद्र ३० सुनसरी । किरात याक्थुङ चुम्लुङ लिम्बु सांस्कृतिक परिषद् सुनसरीको आयोजनामा भदौ ९ गतेदेखि ३० गते सम्म २१ दिने केलाङ प्रशिक्षण सम्पन्न भएको छ ।

उक्त प्रशिक्षण कार्यक्रम किरात याक्थुङ चुम्लुङ हिम धरान १५ मा भएको थियो । प्रशिक्षणमा १०५ जना प्रशिक्षार्थीहरूले च्याब्रुङ नृत्य सिकेका छन् । प्रशिक्षणमा फेदापे, छथरे र ताप्लेजुङ्गे केलाङ नृत्य सिकाइएको थियो । प्रशिक्षणमा धरान, पाँचकन्या, हाँपोसा, इटहरी र विराटनगरबाट १६ वर्षदेखि माथिका महिला पुरूषको सहभागी थिए । सहभागी विद्यार्थीहरूलाई दुर्गा हुक्पा चोङबाङ, आइत खजुम, सन्तोष लिम्बुले प्रशिक्षण गराएको थिए ।

यो प्रशिक्षणले धेरैलाई केलाङ नृत्यमा केही हद सम्म दक्ष बनाइएको र प्रशिक्षणको क्रममा सहजताको आधारलाई हेर्दा अबका दिनमा जस्तो सुकै अवस्थामा पनि केलाङ नृत्य सहजरूपले तयार गर्न सकिने कुरा कियाचु लिम्बु सांस्कृतिक परिषद सुनसरीले बताएको छ ।

सुनसरी लिम्बू सांस्कृतिक परिषदको अध्यक्ष अध्यक्ष प्रेम फागो चोङबाङको सभापतित्वमा सम्पन्न प्रशिक्षण समापन कार्यक्रममा प्रशिक्षार्थीहरु, प्रशिक्षक र सहयोगीहरूलाई कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि किरात याक्थुङ चुम्लुङ सुनसरीका अध्यक्ष चन्द्रबहादुर थक्लुङ, विशेष अतिथिहरु कियाचु केन्द्रिय उपाध्यक्ष दुर्गामाया लिम्बूबाट प्रमाण पत्र र प्रशंसा पत्र प्रदान गरेका थिए ।

एसएलसीमा उत्कृष्ट योङहाङ र नाल्बोलाई १०/१० हजार पुरस्कार

भाद्र १७, ललितपुर । याक्थुङ सहयोग कोषले यसवर्ष २०६८ एस.एल.सी. परिक्षामा इभाङ ६, इलाम निवासी सुनिल योङहाङ लिम्बूको छोरा **पवन योङहाङ लिम्बू** (८८.५%)श्री मेलन्ची घ्याङ मावि हेलम्बू, सिन्धुपाल्चोक र खाम्लुङ २, ताप्लेजुङ निवासी काजिमान नाल्बो लिम्बूको छोरी **प्रविना नाल्बो लिम्बू** (७६.३८%) श्री पृथ्वी उच्च मावि खाम्लुङ ताप्लेजुङलाई नगद रू १०/१० हजार सहित प्रशंसापत्र प्रदान गरेको छ ।

सरकारी सामुदायिक विद्यालयबाट एस.एल.सी. परिक्षामा सर्वोत्कृष्ट अङ्क ल्याउने १/१ जना छात्रछात्रालाई प्रत्येक वर्ष वितरण गर्दै आएको नगद रू. १०/१० हजार सहित प्रशंसापत्र यसवर्ष योङहाङ र नोल्बोलाई चुम्लुङको २४ औं स्थापनाको अवसरमा ललितपुर चुम्लुङहिममा आयोजित कार्यक्रममा प्रमुख अथिति सत्यमोहन जोशीले वितरण भएको थियो ।

यस्तै याक्थुङ सहयोगकोषले लिम्बुवानको पहाडि जिल्ला ताप्लेजुङ, पान्थर, तेह्रधुम, धनकुटा र सङ्खुवासभामा सरकारी सामुदायिक विद्यालयमा निम्नमाध्यमिक तथा माध्यमिक तहमा अध्ययन गर्दै गरेको गरिब तथा जेहेन्दार याक्थुङ विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्दै आएको छ । तर समयमै विद्यार्थीहरूको विवरणहरू आउन नसकेकोले छात्रवृत्ति प्रदान गर्नु गाह्रो भएको जसमा जिल्लाका कार्यसमिति तथा कियाचुको जिल्लाकार्य समितिको समन्वय कार्य पनि प्रभावकारी समस्या रहेको कुरा सहयोगकोषको सचिव कुमार जवेगु बताउँछन् । मुख्यत: जिल्लाको साथिहरूले सहयोग नगरिएकोमा गुनासो पनि याक्थुङ सहयोगकोषको रहेको छ ।

ललितपुर चुम्लुङको 'चुम्लुङहिम अभिलेख' सार्वजनिक

भाद्र १७, ललितपुर । किरात याक्थुङ चुम्लुङ जिल्ला कार्यसमिति ललितपुरको सम्पूर्ण कार्यगतिविधि प्रतिवेदन तथा विभिन्न विद्वान् लेखकहरूको खोजपूर्ण लेखहरू सङ्कलन गरी तयार पारिएको 'चुम्लुङहिम अभिलेख' नामक पुस्तक चुम्लुङ स्थापना दिवसको अवसरमा विमोचन गरी सार्वजतिक गरिएको छ ।

'निङवा तङगर आदङलो । आदङगर आबोक्लो" भन्ने मूल मन्त्र जप्दै चुम्लुङ ललितपुर कार्यसमितिले हालै मात्र ललितपुर १४ तिखेदेवल स्थित करिब १ रोपनी १० आना क्षेत्रफलमा फैलिएको १ करोड ९३ लाख ९७ हजार लागतको भवन निमार्णकार्य सम्पन्न गरी उद्घाटन, चुम्लुङ निमार्णमा मुख्य भूमिका निर्वाह गर्ने ८ व्यक्तिहरूको योगदानको विस्तृत चर्चा अभिलेखमा गरिएको छ ।

चुम्लुङहिम निर्माण अभियान, ललितपुर चुम्लुङ सङ्गठनले गरेको सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूको सँगालोको रूपमा प्रकाशनमा ल्याएको छ । रु. ४०० मूल्य रहेको सो अभिलेखलाई जोर्नलको रूपमा मानिएको छ ।

मे. भरतसिंह जबेगुको अध्यक्षतामा २०५३ माघ २६ गते ललितपुरका महालक्ष्मीस्थानमा समितिले कार्यालय शुरू गरेदेखि हालसम्म आएर सुविधा सम्पन्न आधुनिक हलहरू सहितको भव्य भवन बनाएको छ । साङ्गठानिक गतिविधिहरूको सँगालोको रूपमा 'चुम्लुङहिम अभिलेख' सार्वजनिक भएको छ । ००

इन्द्रबहादुर श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठानद्वारा उत्कृष्ट छात्रछात्रा पुरस्कृत

भाद्र १६, काठमाडौं । ताप्लेजुङ सरोकार केन्द्र, काठमाडौंको आठौं वार्षिकोत्सवको अवसरमा भाद्र १६ गते राजधानीमा चियापान कार्यक्रमको आयोजना गरी निजी तथा तथा सामुदायिक विद्यालयहरूबाट २०६८ सालको एसएलसी परिक्षामा उत्कृष्ट अङ्क ल्याएर पास गर्ने छात्रछात्रालाई सम्मान गरेको छ ।

कार्यक्रममा इन्द्रबहादुर श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठानद्वारा ताप्लेजुङ जिल्लाका सामुदायिक विद्यालयहरूमध्येबाट ७६.३८ प्रतिशत अङ्क ल्याई सर्वोत्कृष्ट हुने पृथ्वी उच्च मावि, खाम्लुङकी प्रविना लिम्बूलाई 'गङ्गामाया प्रतिभा पुरस्कार' र ७५.३८ प्रतिशत अङ्क ल्याई छात्रतर्फ उत्कृष्ट हुने भानु जन उच्च माविका आगमन पौडेललाई 'इन्द्रबहादुर प्रतिभा पुरस्कार' प्रदान गरियो । दुबै पुरस्कारको राशी नगद १०/१० हजार र प्रमाण-पत्र रहेको छ । पुरस्कृत छात्रछात्राहरूलाई समारोहका प्रमुख अतिथि पूर्वमन्त्री सूर्यमान गुरूङबाट पुरस्कार र प्रमाण-पत्र वितरण गरिएको थियो । कार्यक्रममा ताप्लेजुङ सरोकार केन्द्रका अध्यक्ष डा. भरत प्रधानले यस वर्ष एसएलसी परीक्षामा ८३.६३ प्रतिशत अङ्क ल्याई ताप्लेजुङ जिल्लाबाट सर्वोत्कृष्ट हुने लिट्टलबुद्ध इङ्लिस बोर्डिङ स्कूलकी छात्रा पूजा भण्डारीलाई प्रमाण-पत्र प्रदान गरे भने बराबरी ८३ प्रतिशत अङ्क ल्याई छात्रतर्फ उत्कृष्ठ हुने तीनजना लिट्टलबुद्ध इङ्लिस बोर्डिङ स्कूलका अनिश हाङबाङ लिम्बू र केशाङ लामा तथा कञ्चनजङ्गा बोर्डिङ स्कूलका सोमबहादुर तामाङलाई इन्द्रबहादुर श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठानका अध्यक्ष भरतकुमार श्रेष्ठबाट प्रमाण-पत्र प्रदान भएको थियो ।

त्यसैगरी, इन्द्रबहादुर श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठानका सचिव टङ्क श्रेष्ठ र श्रीमती विद्या श्रेष्ठले छोरी रिया श्रेष्ठको स्मृतिमा स्थापना गरेको कोषबाट १० हजार र प्रमाण-पत्रसहितको 'रिया एक्सिलेन्स अवार्ड' गतवर्षको एसएलसी परीक्षामा ताप्लेजुङ जिल्लाबाट सर्वोत्कृष्ट हुने लिट्टलबुद्ध इङ्लिस बोर्डिङ स्कूलकी छात्रा पूजा भण्डारीलाई प्रदान गरियो । पुरस्कृत सबै छात्र छात्रालाई शब्दार्थ प्रकाशनका विनय शर्माले एक/एक थान शब्दकोश प्रदान गर्नुभएको थियो । इन्द्रबहादुर श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठानको अनुरोधमा काठमाडौँको टाइम्स इन्टरनेसनल कलेजले ताप्लेजुङका उत्कृष्ट विद्यार्थीमध्ये एक जनालाई पूर्ण छात्रवृत्ति र एकजनालाई ६० प्रतिशत छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने निर्णय गरेको जानकारी पनि त्यस अवसरमा गराइगराइएको छ । २०६३ सालमा स्थापित इन्द्रबहादुर श्रेष्ठ स्मृति प्रतिष्ठानले हरेक वर्षको एसएलसी परीक्षामा ताप्लेजुङ जिल्लाबाट उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने छात्रछात्रालाई पुरस्कृत गर्दै आएको छ ।

गोल्डेन एप्पल ज्वेलर्स प्रा. लि.
GOLDEN APPLE JEWELLERS Pvt. Ltd.
पान नं. ३०५२६९०३४
दर्ता नं. ८७२९०/०६८/०६९
१. सबै प्रकारका सुन-चाँदीको विभिन्न डिजाइनका गहनाहरू बनाई बिक्री गरिन्छ ।
२. कमाएको सुन-चाँदीका गहनाहरू उचित मूल्यमा खरिद वा साटासाट गरिन्छ ।
३. कमट भएको सुन-चाँदीका गहनाहरू उचित मूल्य कायम गरी धरौटी राखिन्छ ।
प्रोप्राइटर: तेजिन्द्र सुब्बा
ललितपुर उ.म.न.पा.-१४, सातदोबाटो, ताल्छीखेल
फोन नं. ०१-५५४७७९४, ९८५११०२४९१, ९८४११७४७६९, ९८१३०७३७५६

केदार - ९८४१-०३२०१५
बाबुराजा - ९८४१-२८६३६२
भुटाई चौं- ९८४१-२४४१२१
आयुष - ९८४२०-४२१५३
प्रधान कार्यालय धरान- ०२५-५३१४२५
सुन्धारा- ०१-४२२३२३१
कोटेश्वर- ०१-४६०२१२०
न्यू कोशी सुपर एक्सप्रेस (प्रा.) लि.
धरान-विराटनगर-काकडभिट्टा-हिले
छिटो र भरपर्दो यात्राको लागि सधैं हामीलाई सम्झनुहोस्

मेन्छ्यायेम प्रोपर्टी डिलर्स
जग्गा खरिद बिक्री गर्नुपरेमा मेन्छ्यायेम प्रोपर्टी डिलर्सलाई सम्झनुहोस् ।
सम्पर्कको लागि
(१) तेजिन्द्र कुरूम्बाङ 9851102491 (२) गोविन्द आङ्बुङ 9851076262
(३) वीरदल नेम्बाङ 9851033471 (४) दिलबहादुर लावती 9851045557
(५) जनकराज राई 985104230 (६) केदारनाथ पराजुली 9851113099
(६) पूर्णहाङ साँवा 9851112366
सम्पर्क कार्यालय
ताल्छिखेल १४, रिझरोड ट्याँक साइडमा, ललितपुर

Bikram Gajmer
Mobile : 9841132395
अर्डर बमोजिम ग्यारेन्टीका साथ गरगहना तयार तथा खरिद बिक्री गर्ने तपाइँको एकमात्र विश्वसनीय प्रतिष्ठान
बराह ज्वेलरी इण्डष्ट्रिज प्रा. लि.
BARAHA JEWELLERY INDUSTRIES Pvt. Ltd.
Head Office : New Road Gate, KTM, Tel: 01-4232964, 4232965, Fax: 01-4233511